

SEPTEMBER

duhovno življenje 1990

VISITA DE LA MADRE TERESA DE CALCUTA A YUGOSLAVIA

La madre Teresa de Calcuta visitará la provincia yugoslava meridional de Kosovo, poblada en gran parte por albaneses, en octubre próximo. Así lo informó el diario "Rilindja", que es el principal en lengua albanesa de esta provincia incluida en la República Serbia.

La visita responde a una invitación formal del obispo auxiliar de Skopje. Prizren para los fieles de lengua albanesa, monseñor Nikola Prela, y durará varios días.

Como es sabido, la Madre Teresa nació en Skopje de una familia de origen albanés. La población albanesa de Kosovo quiere así festejar el cumpleaños número 80 de la Madre Teresa y el 40 aniversario de la fundación de las Hermanas Misioneras de la Caridad, el 7 de octubre próximo.

Su visita estará signada en particular por el tema de la reconciliación entre las familias de la provincia, envueltas en tensiones de fondo étnico, que dedicaron a su nombre una asociación caritativa junto a los católicos.

Días pasados, la Madre Teresa, en visita a Rumania, recibió en Bucarest, donde abrió una casa para niños, un homenaje por parte de la UNICEF, el Fondo de las Naciones Unidas para la Infancia, durante una ceremonia en la catedral de San José en presencia del arzobispo monseñor Joan Robu.

HVALNICA BESEDI

Hvalnico pojem besedi,
materini, slovenski.

Dan za dnevom,
leto za letom
nas spremlja
na naših samotnih poteh,
doma in na tujem,
edina družica,
zvesta od prvih čebljanj
v detinski zibeli
do zadnjih krikov
in vdanih molitev
na postelji smrti.

Vmes je veliko
igrivih brbljanj,

skrivnostnih šepetov,
kipenja, bučanja,
temne zamolklosti,
nevihtnih grmenj,
prazničnih zvokov,
v srce segajočih melodij.

Nikdar ne bomo spoznali
vseh lepot in globin
in toplih vzgibov
in preroditvenih lekov
in zedinjujočih moči
slovenske besede.
Nikdar je ne bomo
dovolj ljubili.

Hvalnico pojem besedi,
materini, slovenski.

Stanko Janežič

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

LETO 57

SEPTEMBER 1990

Sporočilo življenja

Nagovor nadškofa in metropolita dr. Alojzija Šuštarja pri pogrebni
maši v Kočevskem Rogu 8. julija 1990

Današnja nedelja je edinstven dan v zgodovini slovenskega naroda. Cerkev v Sloveniji obhaja danes zunanjo slovesnost sv. Cirila in Metoda, naših blagovestnikov, ki sta nam prinesla vero in temelje omike. Mi pa smo zbrani na kraju smrti in smrtnega moka, ki je trajal dolga leta v zamočnanosti dogodka in nedostopnosti kraja. Danes javno opravljamo simbolični krščanski pogreb domobrancev, ki so tu ali drugje našli svojo smrt. S tem simboličnim krščanskim pogrebom in mašo zadušnico stopajo v javnost in enakopravnost v slovenskem občestvu mrtvih in živih.

Krščanski pogreb, ki ga sicer nočemo nikomur vsiljevati, mašo zadušnico in molitve za mrtve pa opravljamo tudi za vse druge žrtve vojnih in povojnih let, tu v Kočevskem Rogu in drugod, za slovenske partizane, ki so padli v boju, za vse druge žrtve vojne, Hrvate, Srbe in pripadnike drugih narodnosti, ki so kakor koli in kjer koli našli smrt. Bog daj vsem večni mir in pokoj.

Smrt je najbolj gotovo, a tudi najbolj skrivnostno dejstvo. Nikomur ni znano, kdaj, kje in kako bo prišla smrt. Toliko je nenadnih,

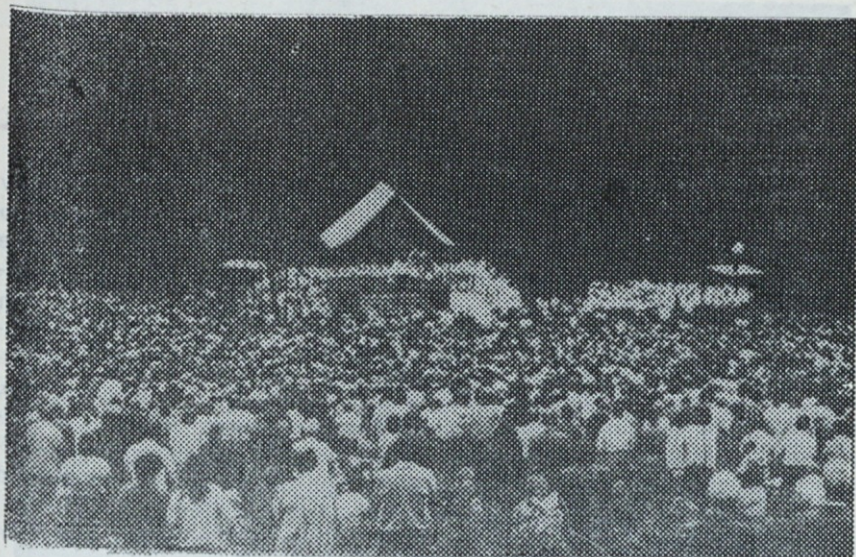
nepričakovanih smrti mladih in ljudi v najboljših letih. Takrat se z vso ostrino postavlja vprašanje: Zakaj? Ti, ki so v Kočevskem Rogu ali drugod našli nasilno smrt na tako hud način, nam toliko bolj postavljajo vprašanje: Zakaj? Sami so v večnosti našli odgovor, za nas pa ostaja vprašanje brez človeškega odgovora. Zato lahko v nas vstaja notranja upornost pred temo in skrivnostjo te poponoma nerazumljive smrti. Če na vprašanje: Zakaj? ne najdemo odgovora, pa posije žarek luči v temo iz skrivnosti Kristusove smrti na križu. Kristusova smrt na križu je bila najbolj nerazumljiva, krivična, nasilna in boleča. Doživel jo je v svojih najboljših letih. Žal smo se na dogodek, na katerega nas spominja vsak križ, tako navadili, da nas ne pretrese in nas vprašanje: Zakaj? ne vznemiri. Iz vere vemo, da je bila njegova smrt prehod v novo življenje in naše odrešenje.

Prilika o pšeničnem zrnju, ki smo jo slišali v evangeliju, ima na tem kraju in ob spominu na te žrtve prav poseben pomen. Dobesedno so padli v zemljo in umrli, da bi obrodili sad. Upamo, da so zase že našli mir in plačilo pri Bogu. A tudi za slovenski narod so zrna že obrodila sad doma in po svetu in prepričani smo, da bo ta sad vedno bogatejši.

Kaj nam govorijo mrtvi, ko jim danes izkazujemo spoštovanje in molimo zanje? Prvo, kar nam pravijo, je: Opuščamo vsem, ker smo sami pri Bogu našli odpusčanje.

Odgovorimo jim: Tudi mi odpuščamo vsem in vsakomur, da bi tudi sami našli odpusčanje pri Bogu. Drugo, kar nam govorijo mrtvi, je: Rotimo vas, storite vse, kar je v vaši moči, da se nikdar več ne ponovi kaj takega, kot se je dogajalo v Kočevskem Rogu. In tretje: Izpolnite vrzeli, ki so nastale z našo prezgodnjo smrtjo; gradite boljšo prihodnost slovenskega naroda, naše skupne domovine Jugoslavije in celotne Evrope in človeštva na trdnih temeljih resnice, svobode, pravičnosti, spoštovanja, prijateljstva in ljubezni; podajte se na pot sprave med živimi, na dolgo in težko pot, ki pa je edina pot v življenje.

Ko se ljudje vračajo od pogreba, tudi če so ob pokopu še enkrat doživeli vso bolečino, so vendar olajšani. Sprejeli so, kar se ne da spremeniti, kar ni v človeških rokah. Izkazali so čast in spoštovanje in hvaležnost mrtvim. Objubili so, da jih bodo ohranili v spominu. Življenje pa gre naprej. Tako smo tudi mi vse mrtve sprejeli v svoje občestvo živih in mrtvih in se podajamo na pot naprej. Ob priliki o pšeničnem zrnju nam tudi žrtve in grobovi v Kočevskem Rogu in po vsej slovenski zemlji govorijo o življenju. Sprejmimo to sporočilo življenja. Z mašo zadušnico in s simboličnim cerkvenim pogrebom smo naredili, kar smo bili dolžni in do česar so imeli mrtvi pravico. Sedaj pa se podajamo na pot naprej. Življenje ima svoje zakone in svo-

Med pogrebno mašo v Kočevskem Rogu v nedeljo 8. julija 1990.

je zahteve. A pšenično zrno, ki je padlo v zemljo, že kali, že poganja, že prinaša sadove. Bodimo drug drugemu dobri in plemeniti in pošteni sopotniki in iskreni prijatelji. Bog je z nami!

POMLADNA PESEM 1944

Prišla bo ura ko bo treba iti:
nihče ne ve, ne kam in ne zakaj,
pekel nasilja, kletev in izdaj
se bo odprl v podobi grozoviti.

Zaman bile vse radostne so sanje,
zaman zaupanje zgubljenih dni.
Kje so nekdaj luči, da jih ni?
Vemo za vse: mrak se bo zganil nanje.

O to prekletstvo, ko bi hotel rasti,
razpeti sile, ko napne se lok.
zoreti hrepenec v zaključen krog,
pa moraš brez besede bedno pasti.

Šel bom brez pesmi, ki jo čutim v sebi,
in ki je zrasla, da se razcvete,
še gnev in jeza, ki po meni vre,
še tadva, slutim, bosta ostala tebi,

uboga zemlja, ki sem v te položil
ljubezen svojo polno nad, strahu,
da ozdravela bo v pomladnem snu.
Nikomur ne bom svoje bede tožil.

Bog ve, kdaj že vse sem bil izgubil.
Morda v molčanju mrtvega srca
spet pesem vdano mi zatrepeta.
Povedat pridem, ko jo bom obudil.

Ivan Hribovšek

Simbolični pogreb domobrancev v Kočevskem Rogu

Nedelja 8. julija 1990 je edinstven dan v zgodovini slovenskega naroda, je dejal metropolit Šuštar. V Kočevskem Rogu, v neposredni bližini ene izmed jam, kjer je množično grobišče pobitih slovenskih domobrancev, je bil ta dan simbolični krščanski pogreb slovenskih domobrancev, ki so jih partizani junija 1945 pobili na tistem kraju, v Teharjah ali drugod.

Kar 45 let je bilo potrebno — in seveda padec komunističnega režima — da je lahko prišlo do te žalne slovesnosti. Skoraj pol stoletja je bil Rog prepovedan in nedostopen. Pa je le prišel čas, da so Slovenci izkazali človeško in krščansko pieteto pomorjenim borcem proti boljševizaciji domovine.

K žalni slovesnosti se je zbralo nad trideset tisoč ljudi. Poleg rojakov iz Slovenije so bili tudi naši ljudje iz zamejstva in zdomstva. Navzoči so bili poleg predsednika Predsedstva RS Milana Kučana tudi člana republiškega predsedstva Ivan Oman in Dušan Plut, člani vlade s podpredsednikom Matijo Malešičem ter predsednik skupščine dr. France Bučar.

Metropolit dr. Alojzij Šuštar je ob 11. uri s 75 somaševalci (med njimi msgr. Janez Mohar iz Čila in Jože Bokalič iz Argentine) daroval pogrebno mašo in med njo

imel nagovor, ki ga objavljamo v celoti posebej. Pri maši je bilo ljudsko in zborovsko petje. Pel je 80-članski pevski zbor dobrepoljske župnije (300 dobrepoljskih mož in fantov leži v roških jamah). Vsi udeleženci shoda so sledili mašnemu obredu z zbranostjo, mnogi z orošenimi očmi in bolečino v srcu, saj imajo najbližje svojce v dotlej uradno zamolčanih in nedostopnih grobiščih.

Pred mašo je množica molila rožni venec in zapela pesem O srečni dom nad zvezdami. V uvodu v mašni obred je nadškof Šuštar dejal: „Zbrali smo se v Kočevskem Rogu, da opravimo simbolični krščanski pogreb, mašo zadušnico in molitve za vse žrtve vojnih in povojnih let... Z nami so v duhu vsi, ki bi radi prišli sem, a jim to ni mogoče, posebno še naši rojaki po svetu.“ Pri skupnih prošnjah je bila molitev za tiste, ki so po človeški krutosti prezgodaj končali svoje življenje, za domobrance v Rogu ali v Teharjah, za vse slovenske partizane, umrle v kočevskih gozdovih ali drugod, za rajne Hrvate, Srbe, Rome in druge, umrle na slovenskih tleh. Zadnja prošnja se je glasila: „Gospod, naj se ob misli na mrtve vsi iskreno prizadevamo za medsebojno spoštovanje, strpnost in spravo.“ K molitvi očenaša je nadškof po-

Morje svečk je zagorelo nad grobiščem pomorjenih domobrancev v Kočevskem Rogu: zamolčani so postali priznani del narodnega občestva.

vabil takole: „Pridejo trenutki, spremljajo nas spomini, vstajajo čustva in bolečine v nas, da nam je skoraj nemogoče iskreno govoriti: Odpusti, kakor tudi mi odpustimo; tolikokrat ne znamo, ne zmoremo, nočemo odpustiti. Prosimo Očeta, da nam odpusti tudi ta naš dolg in nam dá moč za odpuščanje.“ K miru in prijateljskemu stiku je povabil: „Danes, na tem kraju in ob tej priložnosti... sprejmimo Kristusa z odprtimi in plemenitim srcem. Simbolično dejanje, da drug drugemu

podamo desnico, znancu ali neznancu, ki stoji poleg nas, naj bo tiho in nevsijivo vabilo, da bi se po spravi z mrtvimi podali na veliko težjo, daljšo in morda bolj bolečo in osebno zahtevnejšo pot sprave med živimi... bodimo drug drugemu spoštljivi, potrpeživi, razumevajoči in plemeniti sopotniki in prijatelji.“ Evangelij je bral diakon France Šenk iz Argentine. Obhajali so samo nadškof in dva diakona, zato vsi navzoči niso mogli iti k obhajilu. Po maši je nadškof zmolil molitve pogreb-

Nekje pokopališče je na hribu,
brez križev, rož, grobovi sami
in prek razpadlega zidu rumena trta,
ki išče luč z ugaslimi rokami.

Ležim v globini tiho, tiho,
v dolini mrzel veter je in pust.
Pri meni noč je in mi sveti.
Joj, lep je molk s prstjo zasutih ust.

France Balantič

nega opravila, vsi navzoči so pa
zapeli pesem Marija, Mati moja,
tolažba sladka meni....

Predsednik predsedstva RS Mi-
lan Kučan je v daljšem govoru go-
voril dovolj nedoločeno, ni pove-
dal, da so komunisti začeli držav-
jansko vojno, ne da so po koncu
vojne pobili razorožene domobran-
ce. Vsa groza revolucije in pobo-
ja njenih nasprotnikov po koncu
vojne naj bi bila le nekakšna tra-
gična neosebna usodnost. Pozival
pa je k pomiritvi in novi prihod-
nosti in na koncu le izrazil obža-
lovanje: „Kar se je zgodilo, iskre-
no obžalujemo.“

V kulturnem delu slovesnosti je
Dare Valič recitiral Ivana Hribov-
ška Pomladno pesem 1944, Boris
Cavazza Balantičevo pesem Zasuta
usta, Jože Snoj, Rudi Šeligo,
Dane Zajc, Tone Kuntner, Drago
Jančar in Niko Grafenauer pa so
recitirali svoje pesmi ali kratko
prozo. Zbor je v tem delu zapel
Lipa zelenela je, Mrzel veter in
Kaj ti je deklica. Po zvočnikih pa

je nato z zvočnega traku zadonela
pesem Oj Doberdob, ki so jo za-
peli domobranci na ljubljanskih
žalah leta 1944.

Pred razhodom je vsa množica
zapela Marija skoz življenje, nad-
škof pa je bagoslovil jamo. Nav-
zoči pri žalni pogrebni prireditvi
so obiskali grobišče pred začetkom
maše in po njej, prižigali sveče in
polagali nageljne. Pot h grobišču
je bila tako urejena, da so ljudje
po eni strani prihajali, po drugi pa
odhajali. Morje svečk je človeka
spomnilo na napoved pisatelja
Zorka Simčiča v pesmi „In vendar
— nekoč bo“, kjer pravi pesnik:
Svečka ob svečki. / Zlati jase sre-
di kočevskih gozdov, / sveti vbo-
dljaji obrobjenih kraških jam, /
bele trepetajoče groze dolenskih
dobrav — / nekoč bodo zagorele
svečke, / sredi noči bo svetel dan
/ ...svečke v zvest spomin / na
vsa ta dolga temna leta, / ko so
bili nam luč.“

Za nemoten potek žalne slove-
snosti sta bila odgovorna človeka:
z državne strani Aleš Čerin, tajnik
predsedstva RS, s cerkvene pa du-
hovnik dr. Janez Gril. Ob sklepu
žalnega shoda pa sta si slovenski
metropolit Šuštar in predsednik
Kučan segla v roke v znak sprave
z mrtvimi, ki so s tem žalnim
opraviлом stopili v javnost in u-
radno enakopravnost v sloven-
skem občestvu mrtvih in živih, in
v znamenje želje, da bi se vsi
Slovenci podali tudi na pot sprave
med živimi.

J. Š.

Zahvala in prošnje

Govor prelata dr. Alojzija Starca med mašo 8. julija 1990

Danes, 8. julija — 45 let po vojni in revoluciji — smo se zbrali v Slovenski cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu. Zbrali smo se k sv. daritvi, kakor so se pred nekaj urami zbrali rojaki v domovini v Kočevskem Rogu in rojaki v Združenih državah Severne Amerike na Slovenski pristavi v Clevelandu.

V duhu so z nami vsi slovenski rojaki, ki živijo po Argentini, tako iz Mendoze in Bariloč, Tucumana in Rosaria, San Luisa in Mirama-

Križ pred velikim grobiščem pod Krenom v Kočevskem Rogu, delo Metoda Frlica iz Poljanske doline nad Škofjo Loko.

ra, Mar del Plate in Córdoba ter Vélikega Buenos Airesa. Z nami so nadalje vsi naši bolniki in ostareli, ki so doživljali grozote vojne in revolucije. Na poseben način pa so pri tej sv. daritvi naši rajni, saj verujemo v občestvo svetih, ki so v 40 in več letih našega življenja v Argentini odšli v večnost. Med temi so naši duhovniki in laiki, naši starši in bratje, naši znanci in prijatelji, graditelji našega občestva, in naš nepozabni pastir msgr. Anton Orehar, ki je zgradil to spominsko cerkev in nas skoraj 40 let usmerjal k Bogu.

Pri sv. maši bomo najprej počastili troedinega Boga; Boga Očeta, Boga Sina in Boga Svetega Duha.

Počastili ga bomo, kakor so ga častili naši verni predniki že več kot 1200 let. Počastili ga bomo, kakor so ga počastili tisoči in tisoči naših mož in fantov, naših žena in deklet in celó nedolžnih otrok pred strašnim mučeništvom. Počastili ga bomo še posebej zato, ker so ga številni mučitelji preklinjali, ker so ga mnogi tajili in celó trgali iz src vernih ljudi.

Po češčenju, ki naj doseže vrhunec v našem slayospěvu „Svet, svet, svet, si ti, Gospod“, bomo izrekli prirsčno zahvalo.

Zahvalo, da je po 45 letih „babilonskega suženjstva“ zasijala svoboda. Zahvalo, da so naše žrtve, 12.000 in več zaznamovanih, dobile javno priznanje. Zahvalo, da so naši mučenci bratje in sestre dočakali krščanski pogreb. Zahvalo, da je tudi naš slovenski narod prejel mučence, ki bodo vsaj nekateri nekoč povdignjeni k časti blaženih in svetnikov in tako vsej Cerkvi in vsemu svetu postavljeni v zgled in pomoč.

Pri sv. daritvi, ki je obenem najvišja prosilna molitev, pa seveda ne moremo mimo prošnjá.

Z Jezusom Kristusom, vélikim duhovnikom, bomo prosili za vse žrtve vojne in revolucije. Za večni mir in blaženi pokoj njihovim dušam. Kako veliko število jih je bilo! Kako kruto trpljenje so morali prestat! Huje so bili mučeni kakor v rimskih gledališčih v prvi dobi krščanstva.

Vsemogočnega Boga, ki s svojo skrivnostno previdnostjo vodi svet in vsa dogajanja v njem, bomo nadalje prosili, da bi bila njihova kri seme prenovljene Slovenije, da bi iz njihove nasilne smrti zrastel nov slovenski narod. Prosili ga bomo, kakor je prosil ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman v marcu 1942, ob pogrebu 23-letnega študenta Jaroslava Kiklja, predsednika visokošolske Katoliške akcije. Dejal je: „Prosimo te, ponovi tudi zdaj, kar si tolikokrat storil v zgodovini svojega kraljestva, da bo mučeniška kri... vzbujala vedno številnejše

in vnetejše vrste apostolov, ki bodo... v moči evharističnega kruha živeli s Teboj povezani, močno nadnaravno življenje, pripravljeni na vse žrtve, v veliki ljubezni do tebe in v očiščeni ljubezni do svojega naroda, da bo zaživela mladina, ki ne bo iskala rešitve v nemoralnih zablodah brezbožnih voditeljev, ampak v tvojih postavah in v tvoji volji.“

Mašna daritev pa je tudi zadoštilna daritev. Naš Gospod Jezus Kristus je na križu zadostil za vse grehe človeštva. Mi bomo z Njim najprej zadoščevali za lastne grehe. Za grehe vsakega izmed nas, za grehe naših družin in vsega našega občestva. Potem pa bomo zadoščevali za grehe vseh moralnih in fizičnih mučiteljev, za vse tiste, ki so prizadejali slovenskemu narodu strašno duhovno in stvarno gorje; gorje v verskem in moralnem življenju; gorje naši kulturni in narodni zavesti; gorje med mladino in starejšimi. Zadoščevali bomo za duhovno razdejanje v dušah in družinah. Zadoščevali bomo tako, kot smo zadoščevali 29. maja 1943 v spokorni procesiji v Ljubljani, en dan pred posvetitvijo slovenskega naroda Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

Ob sklepu našega razmišljanja pa se bomo polni zaupanja obrnili k naši Mariji Pomagaj; k Njej, ki je zavetnica našega naroda; k Njej, ki je spremljala naše žrtve na zadnji zemeljski poti, k Njej, ki je bdela nad Slovenci v

domovini v strašni dobi zgodovine; k Njej ki je spremljala slovenske begunce po taboriščih; k Njej, ki tudi danes povezuje slovenski narod.

Mariji Pomagaj, ki je vsemo-gočna priprošnjica pred prestolom božje milosti, bomo dejali: Vsemogočna Kraljica in dobra Mati, posreduj vsem našim žrt-

vam večno plačilo; vsem Sloven-cem v domovini, zamejstvu in po svetu pa močno vero, trdno upa-nje in gorečo ljubezen, da Te bo-mo v sklopu vseh krščanskih na-rodov mogli slaviti v polni svo-bodi, v edinosti in v miru. Po Te-bi in s teboj pa bomo slavili tro-edinega Boga, prvi vir in trajen cilj našega življenja.

Minister Dular med nami

Slovensko politično emigracijo v Argentini je prvič po 45 letih našega zdomstva obiskal politični funkcionar iz domovine. Dokler je bil v Jugoslaviji na vladi komunistični režim, pred katerim smo se maja 1945 umaknili, nismo navezovali stikov ne z veleposlaništvom ne s konzulatom ne z Izse-ljensko matico, ki je bila organ re-žima, režim pa nas je ignoriral ali omenjal sovražno in žaljivo.

Po zmagi demokracije v Slove-niji pa se seveda položaj spremi-

nja. Nova slovenska demokratič-na vlada je želela čim prej vzpo-staviti uradni stik s skupnostmi slovenske politične emigracije. V nedeljo 8. julija, ko je bil v Ko-čevskem Rogu simbolični pogreb domobrancev in maša za vse voj-ne in povojne žrtve, sta obiskala rojake v Clevelandu predsednik slovenske vlade prof. Lojze Peter-le in zunanji minister dr. Dimi-trij Rupel in se tam udeležila „Slovenskega dne“, slovensko-skupnost v Buenos Airesu pa dr. Janez Dular, član Izvršnega sve-ta slovenske vlade in minister za Slovence zunaj Jugoslavije in za narodne manjšine v Sloveniji.

Ministra Dularja je uradno po-vabilo naše osrednje društvo Ze-dinjena Slovenija. Na letališču Ezeiza ga je v nedeljo 8. julija popoldne pričakovalo s predstav-niki naših društev skoraj sto ro-jakov. Že v letalu ga je pozdravil predsednik ZS arh. Jure Vomber-gar, v hali ga je med zastavami in

narodnimi nošami pozdravila z besedo in cvetjem Marta Selan, vsi navzoči pa s petjem Kremžarjeve Slovenije v svetu.

V cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši je bila ob 18.30 slovenska maša za vse žrtve vojne in revolucije, za izravnavo vseh krivic in za polno svobodo Slovenije. Z delegatom dr. Alojzijem Starcem so somaševali dušni pastirji Jaka Barle, France Bergant, Tone Bidovec, Franci Cukjati, Jože Guštin, Janez Petek, Jože Škerbec in dr. Filip Žakelj. Mašni napovedovalec je bil Marjan Loboda ml., berili sta brala prof. Alenka Magister, predsednica SDO, in arh. Vombergar, pel pa je pevski zbor Gallus pod vodstvom dr. Julija Savellija in ob orgelski spremljavi Anke Gaser. Med mašno daritvijo se je zborovsko petje lepo prepletalo z ljudskim petjem.

K slovesnosti se je zbralo blizu tisoč rojakov, čeprav je bil dohod do Slovenske hiše zelo otežkočen, ker je argentinsko ljudstvo slavilo na cestah nogometno prvenstvo. Prišlo je tudi precej predvojnih naseljencev. Vsi smo doživljali pomembnost dneva ob žalnem pravem opraviilu v Kočevškem Rogu in ob uradnem priznanju naše vključenosti v slovenski narod z obiskom predstavnika slovenske vlade.

Po maši je minister Dular skupaj s predsednikom ZS Vombergarjem in popredsednikom Marjanom Lobodo položil venec s slovensko zastavo pred spomenik pobi-

tim žrtvam ob zvokih trobente (Franci Žnidar) in petju Gallusovega moteta Ecce quomodo moritur justus.

Slovesnost v dvorani, ki jo je okrasil Tone Oblak, je napovedoval prof. Tine Vivod. Po petju argentinske himne in slovenske himne Zdravljice je prof. Tine Vivod pozdravil ministra Dularja in navzočega predsednika Slov. narodnega odbora Rudofa Smersuja, nato pa napovedal govornika arh. Vombergarja in dr. Dularja. Za sklep je vsa dvorana zapela himno Slovenija v svetu.

Nagovore prelata Starca, arh. Vombergarja in ministra Dularja objavljamo posebej.

Dr. Dular je v ponedeljek, 9. julija, obiskal Slomškov dom v Ramos Mejiji, Slovensko pristavo v Castelarju in Naš dom v San Justu. Povsod so ga rojaki pristrčno sprejeli, predsedniki domov mu razkazali prostore in predstavili življenje v domovih, šolski otroci in mladina pa ga pozdravili tudi z recitacijami in petjem. V Našem domu je bilo tudi kosilo in minister se je pogovarjal s člani medorganizacijskega sveta. Popoldne pa se je dr. Dular srečal z vodjem radijske oddaje Albertom Čukom in njegovo skupino, nato pa še s Prekmurci, ki so povezani v društvu v Bernalu, ter z Beneškimi Slovenci. Zvečer se je sestal z odborom društva starih naseljencev Triglav in pozno zvečer v Slovenski hiši s skupino domobrancev.

V torek dopoldne je obiskal jugoslovansko veleposlaništvo in nekoliko ogledal mesto, popoldne pa obiskal Slovensko vas in njene ustanove ter Slovenski dom v San Martinu, zvečer pa v Slovenski hiši na večeru SKA predaval o novem Slovenskem pravopisu in se udeležil seje Slovenske kulturne akcije.

V sredo zjutraj se je poslovil od Slovenske hiše, imel še inter-

vju z urednikom Svobodne Slovenije Tineto Debeljakom ml., nato pa se odpeljal na letališče. Tam se je skupina rojakov poslovila od visokega gosta in se mu zahvala za obisk, s katerim sta si nova slovenska demokratična vlada in slovenska politična emigrantska skupnost v Argentini segli prijateljsko v roke in navezali normalne stike.

J. Š.

Pozdrav in klic k sožitju

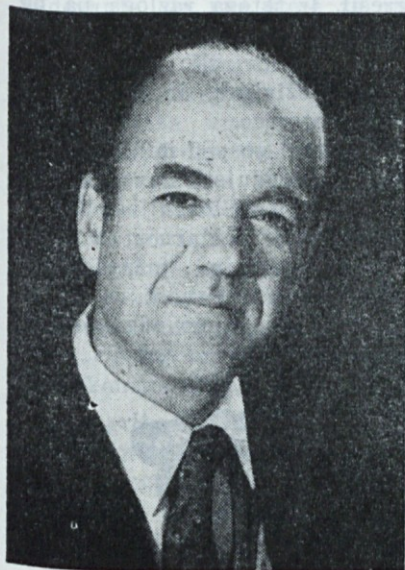
Govor predsednika Društva Zedinjena Slovenija arh. Jureta Vombergarja

Čast imam, da pozdravim v naši sredi, v imenu slovenske skup-

nosti v Argentini, člana vlade Republike Slovenije, ministra za izseljence in za narodnosti v Sloveniji, dr. Janeza Dularja.

Gospod minister je izrazil željo, da bi obiskal Slovence v Argentini in prisostvoval današnji slavnosti. Z veseljem smo sprejeli njegovo željo in ga povabili, da pride med nas in nas od blizu spozna.

Prvič v zadnjih 50 letih naše zgodovine so bili v Sloveniji izvoljeni na svobodnih in demokratičnih volitvah predstavniki slovenskega naroda. Vsi demokratični Slovenci v zdomstvu smo z veliko pozornostjo in pričakovanjem sledili političnemu razvoju v zadnjih mesecih v naši domovini in po svojih skromnih močeh sodelovali in pomagali, kajti zavedamo

se, da smo živ ud svojega naroda.

Poznamo težave vaše novoizvoljene vlade, znamo ceniti vašo požrtvovalnost in lahko si predstavljamo teže naloge, pred katero stojite za temeljito demokratizacijo in moralno prenovo slovenske družbe.

Naša domovina je morala skozi 45 let prenašati samozvano totalitarno oblast. A skozi vsa ta leta se je demokratična miselnost nepretrgoma vzdrževala med nami v zdomstvu in že s svojim obstojem reševala čast naroda, kar bodo morda znali ceniti šele bodoči slovenski rodovi. S svojim pričevanjem o naši skupni polpreteklosti, vzdrževanjem demokratične tradicije in krščanskih vrednot ter širjenjem slovenske prisotnosti v svetu je slovenska politična emigracija v Argentini in drugod izpolnjevala in še izpolnjuje svoje poslanstvo.

Druga svetovna vojna z okupacijo treh sovražnih sil in med tem izzvana revolucija, katere nismo niti pričeli niti iskali, je prizadela našemu narodu neštevilne žrtve, v preživelih doma in po svetu pa pustila še nezaceljene rane. Nihče od nas ni zapustil domovine prostovoljno, zato tem bolj čutimo in spremljamo vse, kar se v njej dogaja.

Od novoizvoljene demokratične oblasti pričakujemo danes poravnave krivic, ki izhajajo iz preteklosti, vrnitev časti ne le mrtvim, ampak tudi živim, tako kot mi priznavamo čast tistim narod-

njakom, katerih dobro vero in narodno zavest je revolucija izrabljala. Pričakujemo polnopravno vključitev v slovensko narodno občestvo z vsem, kar smo.

Ob dejanskem prodoru političnega pluralizma v Sloveniji se šele zdaj odpira resnična možnost za sožitje med ljudmi. Prepričani smo, da bo pritegnitev politične emigracije, odkrita in brez predsodkov, učinkovala kot pravno dejanje v osrednjem slovenskem prostoru.

Pozdravljamo vsak korak k resnični spravi, čeprav ne govorimo veliko o njej. Vemo namreč, da sprava ni sad slovesnih besed, temveč spoštovanja resnice in pravice med svobodnimi ljudmi. Zato kot kristjani obžalujemo vsako krivico, ki jo je kdo od nas zagrešil. Iz istega razloga pa po svojih najboljših močeh še naprej pričamo zgodovinsko resnico, kot smo jo doživljali, in neutrudno terjamo pravico.

Spoštovani gospod minister! Želimo, da posredujete slovenski vladi in rojakom v Sloveniji naše mišljenje, našo solidarnost z vašimi demokratičnimi prizadevanji in našo pripravljenost za plodno sožitje in skupno odgovornost v korist slovenskega naroda.

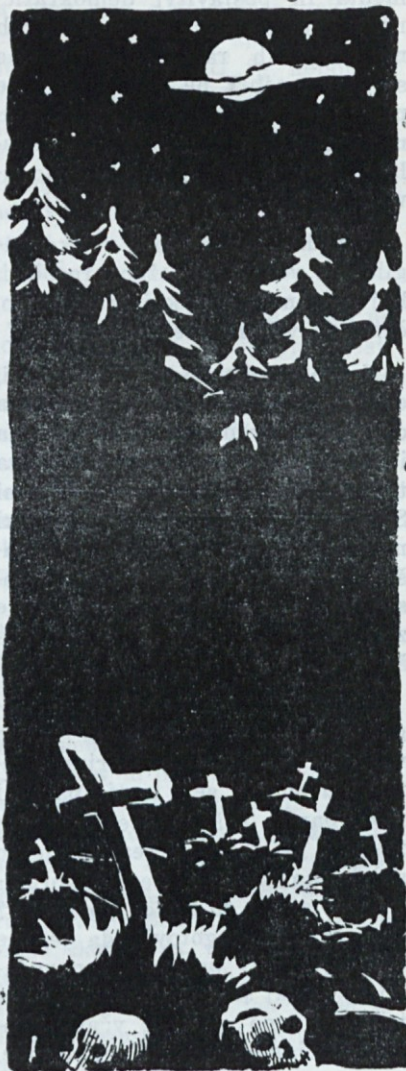
Mrtvim čast - sprava z živimi

Iz govora ministra dr. Janeza Dularja 8. julija 1990

Ko vam v lastnem imenu in v imenu vlade Republike Slovenije in še prav posebej njenega predsednika gospoda Lojzeta Peterleta izrekam pristrčen pozdrav, se me loteva globoko vznemirjenje. Čeprav sem po poklicu profesor in sem vaje javnega nastopanja, zadnje čase tudi političnega, se ta hip precej bojim, da ne bi zaradi zgodovinske nabitosti in ganljivosti tega trenutka izgubil glasu.

Kaj sem vam prišel povedat? Najprej to, da Slovenci, da Republika Slovenija kljub večdesetletnemu prikrivanju resnice o vas ve za vaš obstoj in za vaše prizadevanje, da vas šteje za integralni del svojega narodnega telesa, da vašo diasporno usodo štejemo za del skupne slovenske zgodovine, vaša umetnostna, znanstvena in druga dela pa za dragoceno sestavino svoje kulturne dediščine. Širši krogi slovenske javnosti so šele v zadnjih nekaj letih zvedeli za tisto, čemur bi lahko rekli slovensko-argentinski narodni čudež, in za sad vaše velike duhovne moči, vztrajnosti in pokončne drže.

Moj prihod in moje sporočilo, ki ga izrekam, so omogočile posebne sedanje zgodovinske okoliščine, v katerih se je po desetletjih enobarvne poitično-ideološke blokade,

gospodarskega in vsega drugega propadanja znašlo slovensko ljudstvo v Republiki Sloveniji. Po prvih svobodnih volitvah, po konstituiranju pluralističnega parlamenta in postavitvi demokratične vlade si v sedanjih ugodnih mednarodnih razmerah, kakršne se nam najbrž ne bodo ponudile nikoli več, prizadevamo za notranjo gospodarsko-politično konsolidacijo in za zunanjepolitično uveljavitev Republike Slovenije.

Dogodki se vrstijo z veliko naglico in včasih je težko presoditi, kaj je pomembno, kaj je obrobno, čemu je vredno slediti.

V teh razmerah smo presodili, da je ureditev našega razmerja do Slovencev po svetu pomembna in nujna zadeva, saj lahko vpliva tudi na urejanje razmer v sami Sloveniji. Za reševanje nalog, ki nas čakajo, za uresničevanje naših stoletnih sanj o samostojnosti je treba zbrati vse slovenske zmogljivosti, vso modrost, izkušnje in položaje.

Med Slovenci po svetu je ob dogajanju v Sloveniji čutiti veliko veselje, pričakovanje, pripravljenost za pomoč, sem in tja pa tudi nezaupanje, češ, ali je to sploh res, ali je to sploh res, ali je to sploh mogoče, ali ne gre prehitro, ali se bo do konca posrečilo? Rad bi vam zagotovil, da je vse to res, čeprav po pravici povedano še mi, ki smo neposredno vpleteni, ki smo zraven, včasih komaj verjamemo; tako hitro gre.

Rad bi vam izrazil svoje prepričanje, da se **bo** do konca posrečilo, da v prejšnje stanje ne bomo šli nikoli več, da smo kritično točko dogajanja gotovo že prestopili. Seveda pa to ne pomeni, da bo šlo zdaj vse samo lepo, gladko in zlahka. V teh trenutkih nam lahko posebno veliko škoduje naša notranja sprtost in razklanost, ostanek tragičnega dogajanja med drugo svetovno vojno in po njej.

Zato je **drugo** sporočilo, ki vam ga oznanjam, sporočilo o slovenski narodni spravi in vabilo k temu dejanju. Tako v Sloveniji kakor tudi med Slovenci po svetu je bilo izraženih nekaj pomislekov do sprave, tudi jasnih odporov, da do nje sploh ne bi prišlo. In vendar se je danes v Kočevskem Rogu zgodilo tudi to; zgodilo se je nekaj zgodovinskega. Podobna prireditve je potekala pri Slovencih v Clevelandu in tudi naše srečanje naj ima tak pomen, da utrdimo slovensko občestvo za naloge danes in v prihodnosti, za naše posamično in skupno dobro...

O spravi je mogoče govoriti na več ravninah. Prva in poglobljena ravnila je v posamezniku in njegovi osebni vesti...

Druga ravnila sprave pa je državna oziroma javna. Država in pa Cerkev lahko veliko pripomoreta k ugodnemu družbenemu ozračju, da bi ljudje lažje in hitreje dozorevali za spravo na ravni svoje osebne vesti: Ne moreta pa niti država niti Cerkev opraviti te

sprave namesto posameznika niti sprave namesto posameznika niti sprave ne smeta vsiljevati...

Rekel sem, da to ni pozaba. Naloga države bo poskrbeti, da se razkrije vsa resnica, da zgodovinarji opravijo korektno svojo nalogo, po poteh skozi arhive, po pričevanjih in sledovih, ki jih nosi slovenska zemlja...

Tretja raven sprave je simbolna sprava. Sprava z vsemi mrtvimi. Priznanje njihove smrti, konec prikrivanja doslej zatajevanih grobov in grobišč. Javna pritegnitev vseh teh pokojnikov v naše narodno in tudi versko občestvo. Vsi ti mrtvi so naši, slovenski. In kakor je na današnji slovesnosti v Kočevskem Rogu lahko opravil simbolni sprejem teh mrtvih v slovensko krščansko občestvo samo najvišji predstavnik slovenskih kristjanov, metropolit slovenske Cerkve, tako je simbolni sprejem v celotno narodno občestvo, ki je vsaj deloma tudi občestvo neverujočih, lahko na današnji prireditvi v Kočevskem Rogu opravil samo najvišji, simbolni predstavnik slovenske narodne države, izvoljen na regularnih volitvah. Tu smo prejle izkazali čast, spoštovanje in hvaležnost mrtvim ter jim obljubili ohranitev v spominu. Življenje pa teče naprej. Ali smo pripravljeni nanj? Ali vemo, kako lahko najlepše pripomoremo k njegovemu uspešnemu razvoju? Eden izmed temeljnih pogojev za to je naše priznanje bistvene in totalne drugačnosti drugih, dru-

gačnosti našega bližnjega. Hkrati pa priznanje, da je s tem bližnjim, naj bo kakršen koli že ali pa naj je bil kakršen koli že v preteklosti — da je z njim treba živeti, in da smo res pripravljeni skupaj delati z njim, ga sprejemati v njegovi drugačnosti in neponovljivi enkratnosti njegove osebe. Spraviti se je treba navsezadnje celo s tistimi, ki še danes nočejo, ali ne morejo sprejeti sprave zaradi svoje notranje zavrtosti ali zaradi vojnih travm, ki jih nosijo še zdaj.

„Svojih zmot človek za nazaj ne more spremeniti. Naše preteklosti ni mogoče predrugčiti in je ne zamolčati,“ je bilo danes izrečeno v Kočevskem Rogu. Mogoče pa je prav s spravo doseči, da ta preteklost ne bo več tako usodno obremenjevala naše prihodnosti, naših mladih rodov. Naj se ne ponovi nikoli več!

Izseljensko nedeljo so praznovali v Sloveniji zadnjo nedeljo v juliju pod geslom: Zvesti Bogu in domovini. Zdomcev in izseljencev so se spomnili pri mašah, s posebnimi slavji pa za koprsko škofijo v Knežaku in na Sveti gori, za ljubljansko nadškofijo na Brezjah, v Novi štifti in pri Treh farah v Beli Krajini, za mariborsko škofijo pa v Petrovčah, na Ptujski gori, na Svetih Gorah ob Sotli in v Turnišču. Na teh krajih je bil poleg bogoslužja tudi kulturni program in družabno srečanje.

V novo dobo...

V mesecu juliju so najpomembnejša središča slovenske politične emigracije sprejela obiske demokratičnih predstavnikov Republike Slovenije.

Glavni govornik na Slovenskem dnevu v Torontu zadnjo nedeljo tega meseca je bil član predsedstva Republike Slovenije in predsednik Slovenske kmečke zveze Ivan Oman. V Clevelandu so praznovali Slovenski dan na prvo nedeljo v juliju ob prisotnosti častnih gostov, predsednika vlade ter Slovenske krščanske demokracije prof. Lojzeta Peterleta in ministra in predsednika Slovenske demokratične zveze dr. Dimitrija Rupla. Istčasno pa so v Buenos Airesu prirejali spominsko slovesnost žrtvam revolucije, kateri je prisostvoval minister dr. Janež Dular.

S temi tremi pomembnimi obiski slovenskega zdomstva so bili postavljeni prvi uradni stiki med demokrati doma in nami v svetu, ki 45 let vztrajamo na zahtevah po notranji in zunanji svobodi naše domovine.

Z upanjem zremo v novo dobo, ki se pričinja in prihaja do izraza tudi ob teh simboličnih stikih. Prepričani smo, da bo z rastočo svobodo v Sloveniji pričenjalo plahneti med rojaki nezaupanje, hkrati pa bo začela poganjati zavest, da bomo kot narod rasli toliko, kolikor bomo znali in mogli ustvariti med nami pogoje za nepristransko razčiščevanje in poglobljanje resnice ter kolikor bomo zmožni poravnati storjene krivice. Na ta način se bo vrnil mir v duše in zato tudi v slovenske družbene odnose. Slovenski narod bo po desetletjih laži, oportunitizma in prisile postal spet notranje prost ter moralno pripravljen na veliki dan državne samostojnosti.

Slovenski narodni odbor, v zdomstvu 31. julija 1990.

dr. Peter Urbanc
tajnik

Rudolf Smersu
predsednik

Služabniki sprave

Pismo nadškofa dr. Alojzija Šuštarja novomašnikom 1990

Vsako leto smo veseli posvečenja novih duhovnikov. Pridružijo se dosedanjim delavcem v Gospodovem vinogradu, poslani bodo v nov čas in v nove razmere. Njihovo posvečenje pomeni osvežitev življenjske moči Cerkve in njenega poslanstva.

Zavest novih nalog v spreminjenih razmerah je za vas, dragi novomašniki v letu 1990, še posebno živa. Odpirajo se nam nove možnosti, s tem pa sprejemamo tudi nove naloge in novo odgovornost z novim upanjem in veseljem.

Posebna naloga, ki jo sprejemate letošnji novomašniki in z vami vsi drugi duhovniki, je služba sprave. Apostol Pavel piše Korinčanom: „Če je kdo v Kristusu, je nova stvar. Staro je minilo. Glejte, nastalo je novo! Vse pa je od Boga. On nas je po Kristusu spravil s seboj, nam pa naložil službo sprave. Vsekakor pa je v Kristusu spravil svet s seboj, s tem da ljudem ni zaračunal njihovih grehov, nam pa naložil, da oznanjamo besedo sprave. V Kristusovem imenu smo torej poslani, kakor če bi Bog opominjal po nas: v Kristusovem imenu vas prosimo, spravite se z Bogom“ (2 Kor 5, 17-20).

Sprava z Bogom pa zahteva nujno tudi spravo s seboj, s svojim življenjem, s svojim časom, predvsem pa s svojim bližnjim in z vsakim človekom.

V letošnjem letu in ob dogodkih, ki so pred nami, pa dobiva sprava in služba sprave v slovenskem narodu poseben pomen. Gre za spravo v našem narodu po vseh hudih dogodkih med vojno in po vojni, ki so zahtevali toliko žrtev.

Veliko je še odprtih in krvavih ran. Pogled v preteklost je zato izredno boleč. Ker je bila resnica o preteklosti zamolčana, zadržana ali tako zelo popačena in izkrivljena, so se čutili posebno prizadeti tisti, ki so morali prenašati krivične obtožbe in vse hude posledice. Zahteva po vsej in celotni zgodovinski resnici je zato upravičena in nujna. Njeno ugotavljanje in predstavitev pa morata biti taki, da ne bosta povzročali novega trpljenja in novih bolečin, ne pri tistih, ki so bili neposredno prizadeti, ne pri drugih, ki osebno niso nič krivi. Vendar vsi nosimo breme svoje pretekle zgodovine. Še vedno se ponavljajo hude besede, kot so povračanje enakega z enakim, obračunavanje, maščevanje, revanšizem. To je vse kaj drugega kakor zahteva, da se v imenu pra-

vičnosti popravijo krivice in škoda, kolikor je to le mogoče.

Kar zadeva ugotovitev zgodovinske resnice in njeno pravično oceno, je to naloga znanstvene raziskave in presoje. Duhovniki pa imamo vse drugačno nalogo. Storititi moramo vse, da bi vsi ljudje hudo preteklost presegali, se osvobodili njenega bremena, ne odpirali vedno znova starih ran in si med seboj ne grenili življenja s stalnimi očitki, ampak velikodušno odpuščali. Odpuščanje je znamenje plemenitosti in duhovne ter etične moči, maščevanje pa je znamenje nasilja, sebičnosti in strahu. Odpuščanje je človeška, etična, predvsem pa krščanska dolžnost. Zato smo danes kristjani postavljeni pred posebno preizkušnjo. Ali smo res drugačni kakor ta in oni ki kliče po obračunavanju in maščevanju? Ali smo sposobni izpolniti Pavlovo naročilo da hudo premagamo z dobrim (Rim 12, 21)? Ali moremo iskreno ponavljati s Kristusom na križu: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo — niso vedeli — kaj delajo“ (Lk 23, 34). Ali smo pripravljeni prizadevati si za tisto ljubezen, o kateri pravi apostol, da je „potrpežljiva, dobrotljiva, ni nevoščljiva, se ne ponaša, se ne napihuje, ni brezobzirna, ne išče svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega. Ne veseli se krivice, veseli pa se resnice. Vse opraviči, vse veruje, vse upa, vse prenaša“ (1 Kor 13, 4-7)?

Služba sprave, Kristusov zgled

in njegov nauk so preizkusni kamni za nas vse, koliko smo v resnici kristjani. Zelo preprosto je zlato pravilo v pridigi na gori: „Vse, kar želite, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim“ (Mt 7, 12). V bogoslužnem molitveniku beremo pri hvalnicah v sredo 1. tedna besede iz Tobijeve knjige: „Kar nočeš, da bi drugi tebi storil, glej, da ti nikdar drugemu ne storiš“ (Tob 4, 16). Če nočemo, da bi drugi stalno ponavljali očitke, kaj smo slabega storili v svojem življenju, da nam iz zgodovine Cerkve vedno znova pri našajo hude stvari, ne delajmo tega drugim iz njihovega življenja. To velja tudi za našo polpreteklo zgodovino zadnje svetovne vojne in časov po njej.

Sprava in odpuščanje sta izredno zahtevni in težki nalogi. Popolnoma odpustiti in pozabiti in popolnoma znova začeti je znamenje tiste božje moči, ki se nam je razodela v Odrešeniku Jezusu Kristusu. Odpuščanje in sprava je milost, božji dar in je ni mogoče izsiliti. Molitev, oznanjevanje, utemeljevanje in osebno spreobračanje ter iskreno prizadevanje — to je edina pot. Vse je treba vabiti, da se temu odprejo, pritegniti z osebnim zgledom ter zaupati v božjo pomoč.

Duhovniško posvečenje 1. 1990 bo spodbuda in naročilo novomaršnikom in vsem duhovnikom, pa tudi drugim ljudem, da smo v službi sprave med našim slovenskim narodom.

Ob Slomšku odkriti tiste korenine, iz katerih rastemo

Pogovor z mariborskim škofom dr. Francem Krambergerjem o „Slomškovem triletnju v mariborski škofiji“

V mariborski škofiji so lani jeseni začeli „Slomškovo triletnje“ v spomin na to, da je škof Anton Martin Slomšek leta 1859 prenesel škofijo iz št. Andraža v Labotski dolini v Maribor.

„Slomškovo triletnje“ se je začelo 24. septembra s slavljem ob obnovi mariborske stolnice, v tem triletnju bodo Slomšku postavili tudi spomenik. Od 14. februarja do 16. februarja pa je bil v Slomškovi dvorani v Mariboru znanstveni simpozij na temo „130 let visokega šolstva v Mariboru“.

Jubilej prenosa lavantinske škofije v Maribor je bil povod za daljši pogovor, ki ga je z mariborskim škofom imela ljubljanska revija Naši razgledi. Ker ta pogovor zajame vse bistvene zadeve okrog slavlja in ker škof Kramberger prav nazorno postavlja Slomška v današnji čas, se nam je zdelo primerno, da pogovor vsaj v odlomkih ponatisnemo.

Povod za „Slomškovo triletnje“ je prenos sedeža lavantinske škofije iz ponemčenega št. Andraža v Maribor. Temu Slomškovega dejanju pripisujejo izjemen nacionalni pomen; bilo naj bi, ob drugem, poglavitna zasluga, da je ostal Maribor z vsem zaledjem slovenski. Ali je taka razlaga po vašem prepričljiva? Ali niso bili tako Korošci prepuščeni germanizatorski usodi? Kje je tekla meja med celovško oziroma krško in lavantinsko škofijo?

Škof Kramberger: Da je po Slomškovi zaslugi ostal Maribor s svojim zaledjem slovenski, je več kakor samo prepričljiva razlaga, je zgodovinsko dejstvo. Če Slomšek ne bi prenesel škofijskega sedeža na Spodnje Štajersko, bi bila

naša severna meja identična z nekdanjo mejo med lavantinsko in sekovsko škofijo (od Dravograda do Vuhreda bi potekala po Dravi, nato po vrhovih Pohorja, mimo Pragerskega, severno od Boča do Dnačke gore, do štajersko-hrvaške meje ob izviru Sotle). To mejo je Avstrija zahtevala še leta 1918.

Če pomislimo, da bi bilo več kot celo Podravje pod sekovsko škofijo in bi na tem ozemlju delovali nemški ali vsaj nemško usmerjeni duhovniki, si ne moremo predstavljati slovenskega Maribora in njegovega zaledja. Upravičeno smemo trditi, da se general Maister pred 70 leti ne bi imel za kaj boriti, če Slomšek ne bi pred 130 leti naredil tega, kar je. S svojim dejanjem je že takrat zarisal na zemljevidu Evrope našo sedanjostno severno mejo.

Res je, da so bili štajerski Slovenci z novo ureditvijo škofije rešeni, koroški pa prepuščeni krški škofiji. Toda salzburški nadškof Tarnoczy je zagotovil, da bo poslej vsak krški škof moral znati tudi slovenski jezik. Žal je to izpolnil samo škof Valetin Wiery, ki se je slovenščine naučil na Slomškovih tečajih v času njegove spiritualne službe v Celovcu.

Slomšek je intuitivno spoznal, kaj sme zahtevati in kaj bo sploh mogel doseči. Če bi hotel združiti vse koroške in štajerske Slovence, bi bil njegov predlog odločno zavrnjen. To bi namreč zahtevalo popolno preureditev tudi krške

škofije in premestitev njenega središča iz Celovca. Ob takratnem veljavnem načelu „ena dežela — ena škofija“ nikakor ne bi uspel. Po vsej verjetnosti bi s takim predlogom vso zadevo usmeril v uresničitev načrta iz leta 1804, ki je predvideval ukinitve lavantinske škofije, priključitev njenega koroškega dela krški škofiji, slovensko štajersko pa sekovski. Ta rešitev bi bila za slovenski narod najslabša.

Kdaj se je lavantinska škofija preimenovala v mariborsko?

Škof Kramberger: V zgodovini lavantinske škofije so pomembni štirje dogodki: prvi — ustanovitev 10. maja 1228; drugi — reforme Jožefa II. v letih 1787-1789, ko se je škofija povečala na vso Spodnjo štajersko; tretji — prenos škofijskega sedeža v Maribor leta 1859; četrti dogodek pa je bila dokončna cerkveno-pravna ureditev glede Prekmurja, Mežiške doline in nekaj obmejnih župnij iz graške škofije leta 1964. Od ustanovitve Jugoslavije do tega leta je bil lavantinski škof le apostolski administrator ali upravitelj teh delov škofije. S cerkveno-pravno ureditvijo pa je postal tudi zanje redni škof ali ordinarij. Takrat se je škofija preimenovala v mariborsko-lavantinsko ali kratko mariborsko škofijo.

Rodovi v Sloveniji ki so se šolali po drugi svetovni vojni, ne vedo o Slomšku tako rekoč nič. Katere poglobitve zasluge ali ka-

tera dejanja za slovenski narod in tudi za slovensko Cerkev bi navedli za osnovno vrednost?

Škof Kramberger: Po drugi svetovni vojni je bil Slomšek res postavljen v ozadje. Njegovo ime se ni omenjalo ne v šolah ne v javnem in kulturnem življenju. O njem se ni govorilo, še manj pisalo. Edina krivda je bila, ker je bil duhovnik, škof, mož Cerkve. Zaznamovan je bil s klerikalizmom; uvrstili so ga med zastopnike nazadnjaštva, tradicionalizma in slepe pokorščine takratni oblasti.

Toda časi so se spremenili. Slovenski človek je odstranil pesek, ki si ga je nametal v lastne oči. Sedaj želi gledati objektivno, postaja sposoben videti, spoznati in sprejeti resnico. Glede Slomška se opazi ta premik že ob 100-letnici njegove smrti (1962), posebej pa v zadnjem času. Po radiu, televiziji in časopisju se priznavajo njegove zasluge za narod, jezik, šolstvo in kulturo.

Njegovi tečaji slovenskega jezika v Celovcu, ustanavljanje in pospeševanje nedeljskih šol, pisanje slovenskih učbenikov, prizadevanje za izobrazbo in vzgojo mladine, za splošno omiko slovenskega človeka, ustanovitev Mohorjeve družbe, buditev narodne zavesti s pesmijo in pisateljevanjem, predstavitev škofijskega sedeža, s čimer je skoraj vsem Slovencem na Spodnjem štajerskem dal „novo“ — slovensko škofijo, ustanovitev bogoslovja in bogoslovne-

ga učilišča v Mariboru, kar je pomenilo ustanovitev prve visoke šole v tem mestu, splošna verska prenova škofije po janzenizmu in jožefinizmu s pomočjo domačih duhovnikov in ne nazadnje delo za ekumenizem v Cerkvi... Vse to so njegove poglobitve zasluge ali dejanja za slovenski narod in Cerkev na Slovenskem.

Poleti se je začelo Slomškovo triletnje. Kakšne zvrsti prireditve vključuje Cerkev v ta triletni program?

Škof Kramberger: Ob treh spominskih dogodkih, ki smo jih že obhajali, naj omenim vsaj nekatere.

Od 14. do 16. februarja je Teološka fakulteta z oddelkom v Mariboru skupaj z mariborsko in ljubljansko univerzo ter Slovensko akademijo znanosti in umetnosti (SAZU) priredila simpozij o Slomšku in visokošolskem delovanju v Mariboru.

Mohorjeva družba bo izdala Slomškova izbrana dela in z njimi ponesla njegovo misel med slovensko ljudstvo doma in v tujini.

Spomladi so bili v Škofijski avli „Slomškovi večeri“ za mladino, študente in izobražence; medškofijski odbor za študente pa bo 16. septembra 1990 pripravil na Ponikvi, Slomškovem rojstnem kraju, „Slovenski Slomškov shod“.

Glavni namen jubilejnega triletnja pa je verska prenova v osebnem in občestvenem pogledu, se

pravi poglobitev verskega življenja v posameznem verniku, v družinah, župnijah, škofiji. Zato je bil v vseh mariborskih župnijah misijon, 21. aprila 1990 pa je bilo drugo zasedanje Škofijskega zbora.

Razumljivo je, da se ne moremo in ne smemo ustaviti samo ob zunanjih slovesnostih, saj bi se pregrešili zoper samega Slomška in njegovo miselnost. V tem triletnju želimo počiviti med nami njegovega duha, ob njem znova odkriti tiste korenine, iz katerih rastemo in živimo kot narod ob severni meji in kot krajevna Cerkev od Save pa prek Mure.

V okvir proslav bodi tudi postavitev spomenika škofu Slomšku v Mariboru. Od kod je prišla pobuda? Bo spomenik stal za „farovško ograjo“ ali pa bo to spomenik Maribora in Slovenije Slomšku?

Škof Kramberger: Postavitev spomenika škofu Slomšku ima svojo zgodovino. Že tretje leto po njegovi smrti je bila splošna želja med slovenskim narodom, da se mu postavi spomenik na javnem prostoru v Mariboru, a nemški liberalni mestni svet nikakor ni dovolil. Zato je Slomškov naslednik, škof Stepišnik, odločil, da se kljub ponovni prepovedi spomenik postavi v stolnici.

50 let pozneje je misel o spomeniku znova oživela. Slovenska kiparka Karla Bulovčeva je pripravila mavčni odlitek, toda ta-

kratne slovenske razmere, velikaška in strankarska samovolja, posebej pa bližajoča se svetovna vojna so postavitev preprečile. S priključitvijo Avstrije Nemčiji leta 1939 se je pred vrati Maribora pojavil Hitler; deželo za deželo si je prisvojil; vsem je bilo jasno, kdo bo na vrsti. Zato je dal tedanji ravnatelj mariborskega muzeja, prof. Franjo Baš, mavčni odlitek strokovno razžagati in ga deponirati na podstrešju muzeja. Vedel je, da bodo Nemci ob prihodu v Maribor kip razbili, ker jim je bil Slomšek trn v peti.

Moralo je miniti zopet pol stoletja, da je čas za postavitev spomenika dozorel. Ko so idejne in ideološke spremembe odpihnile pepel in režimsko navlako, je prišla resna pobuda od vseh strani, od Skupščine mesta Maribor, Kulturne skupnosti, posameznih kulturnih delavcev in s strani škofije. Posebna komisija ali odbor, v katerem so zastopane navedene ustanove, vodi vsa dela...

Slomšek ni samo mariborski, ne samo štajerski, je tudi krajnski in primorski, je slovenski. Zato spomenik ne bo stal za „farovško ograjo“, marveč na Slomškovem trgu, pred stolnico, ob severni meji naše domovine kot priča življenja slovenskega naroda in slovenske Cerkve doma in po svetu.

Slomšek je gojil izredno skrb za slovenski jezik. Znana je Slomškova triada: vera, jezik (kultura), narod. Sam se je izrazil: „Prava vera bodi vam luč, materin jezik

pa ključ do edine prave narodne omike.“ Očitno je, da je Slomšek poudarjal te tri komponente predvsem zaradi nenehnega potujčevanja oziramo germanizacije slovenskega naroda. Nam lahko ostaja Slomšek v današnjih politično zapletenih časih zgled in opomin?

Škof Kramberger: Slomšek je osebnost, ki govori in obvezuje tudi danes. Pove nam, da se zgodovina našega naroda ne začneja šele pred 50 leti, še manj z nami, marveč njene korenine segajo v preteklost do solunskih bratov Cirila in Metoda. Skoz stoletja rastejo in vedno na novo poganjajo, čeprav so bile v rasti mnogokrat usodno zavirane.

Slomšek jih je odkril, s svojim delom zdravil in oživil; s prenosom škofijskega sedeža jih je presadil v domačo zemljo. da bi bila rast obilnejša v verskem, kultur-

nem in narodnostnem pogledu. Cerkev, narod in kultura so bile pri njem tri veje na deblu istega poslanstva

Jubilejno trileetje je na pragu tisočletja Slomškovo naročilo za nas. Kakor je namreč on spoznaval znamenja svojega časa in nanje odgovoril z vrsto pomembnih del, tako tudi nas obvezujejo znamenja našega časa, da nanja odgovorimo. Pri tem odgovarjanju mislim na utrjevanje duhovnih, moralnih, kulturnih in narodnostnih vrednot ali korenin, iz katerih živimo kot člani Cerkve in slovenske družbe. Mislim tudi na iskreno prizadevanje za resnično demokracijo, na spoštovanje vseh človekovih pravic, na zdrav politični pluralizem in enakopravnost vseh združenj, kjer ni mesta za grožnje in kakršno koli zlorabo oblasti. To so ključni prave prihodnosti za naš narod.

Okroglo mizo o reformi šolstva je priredil Škofijski odbor za izobraževanje v škofijski avli v Mariboru. Govorili so dr. Anton Stres, prof. Ivan Serbec in novi minister za šolstvo dr. Peter Vencelj, ki je dejal glede verske vzgoje v šoli:

„Odločitev za krščansko vzgojo ali verouk je bila in mora ostati pravica staršev in mladega človeka samega, a ker je Slovenija danes svetovno-narodno in versko pluralna, zato je vsaka enostranska idejnoizobrazbena vzgoja v skupnem programu nedopustna, nemoralna in nevzgojna. Ne

glede na idejna izhodišča pa mora navajati k etičnemu ravnanju, strpnosti in spoštovanju v različnosti. Iz splošno kulturnih potreb je normalno in prav, da v skupnem vzgojno-izobraževalnem delu pri posameznih predmetih, ker je to smotrno, vključimo osnove naših korenin, ki so krščanske in brez njih ni možen normalen odnos do naše in evropske kulturne dediščine.“

Isto misel je minister Vencelj razvil tudi na srečanju z Nadškofijskim katehetskim svetom na Teološki fakultet v Ljubljani.

Naše slovenstvo

Pogovor z dr. Markom Kremžarjem

Slovenci v Argentini in drugod po svetu, ki smo se umaknili iz domovine maja leta 1945, živimo zunaj Slovenije že več kot 45 let. Povezani smo v slovensko skupnost. V njej so vključeni seveda tudi sinovi in hčere pa tudi vnuki naših družin, rojeni že na tej celini. Za nas vse je najbrž potrebno, da se včasih vprašamo o našem slovenstvu, ki ga zavestno živimo in ki ga hočemo ohranjati tudi v novih rodovih. Živimo v deželi, kjer navadno istovetijo narodnost in državo. Kako bi označili narodnost in kako državo? Živimo integrirani v deželo, nočemo pa se asimilirati. Kaj naj storimo, da bo tako tudi vnaprej?

Narod, kakor družina, je naravna skupnost, medtem ko je država sicer nujna, a vendarle umetna ustanova. Dolžnost te je, da služi svojemu prebivalstvu in sicer tako osebam kakor naravnim skupnostim, ki živijo v njenih mejah.

Pripadnost narodu in državi daje človeku določene pravice, pa mu hkrati nalaga tudi dolžnosti. Kulturo, jezik, skupno preteklost in oporo, ki je je deležen, povrača posameznik narodu s tem, da je zvest vrednotam, ki jih je od nje go po družini prejel. Državi pa naj vsakdo pomaga pri doseganju njej lastnih namenov s poštenim

delom, plačevanjem davkov in spoštovanjem zakonov.

Narodna skupnost, ki ne živi na svoji zemlji, je integrirana v državo, v kateri prebiva, predvsem s svojim delom. Asimilacija pa je zavestna zavrnitev lastne narodne in družinske posebnosti in tradicije, kar pomeni za osebo kakor tudi za družbo kulturno obubožanje. Zato je vedno več držav, ki niso naklonjene asimilaciji različnih kultur, marveč skušajo v območju svojih meja ohranjati in podpirati narodne, to je etnične skupine.

Če smo do zdaj uspešno živeli sredi sveta, ne da bi se asimilirali in zavrgli svojo narodnost, je v veliki meri zato, ker smo se zavedali svoje različnosti in svojega poslanstva. Ob nesreči, ki je s komunistično revolucijo zadela slovenski narod, smo živo občutili, da smo zanj odgovorni, čeprav živimo v svetu. Zvestoba žrtvam, narodu in veri je bila v novem svetu postavljena na istočasno preskušnjo. Vzdržal je, kdor je ostal zvest vsem trem vrednotam.

Sprememba razmer v domovini bo v marsičem nov preskusni kamen naši zvestobi. Pričevanje o polpreteklosti, katere posledice so še jasno vidne, ter širjenje slovenske in krščanske prisotnosti v

prednikov, od katerih sem jo prejel, in iz ljubezni do potomcev, katerim jo posredujem.

Katere sestavine in izrazi slovenstva se vam zdijo pglavitni? Kakšno vlogo ima posebej pri slovenstvu naš materin jezik? In naša pesem?

Kakor oseba in družina potrebuje tudi narod za obstoj duhovnih in tvarnih dobrin. Kultura in gospodarstvo sta osnova narodove rasti; vendar daje življenjsko silo tako osebi kakor družini in narodu le jaseñ smoter, kj presega racionalistični pogled na svet.

Tako na svoji zemlji kakor v svetu se narodnost lahko ohranja in raste na podlagi gospodarskih in kulturnih temeljev, vse dokler je v skupnosti prisotna vzajemnost kot izraz medsebojne odvisnosti pa tudi ljubezni.

Kultura in gospodarstvo se v narodu medsebojno omogočata, dopolnjujeta in krepiata. Ustvarjanje pogojev za njun razcvit imenujemo politika; ta omogoča uspešno sodelovanje dejavnikov in pravično delitev sadov, zato je s kulturo in gospodarstvom neločljivo povezana.

Potrebno pa se mi zdi poudariti, da brez slovenščine ni Slovencev. Res je, kot že rečeno, da je ljubezen do slovenstva prvi vir, iz katerega črpa narod svojo življenjsko silo, vendar je jezik pglavitni izraz in priča te ljubezni. Poznamo rojake, ki obvladajo svoj jezik, pa so do slovenstva

svetu je naloga, ki se nikoli ne neha.

Kaj je po vašem mnenju tisto, kar nas najbolj nagiba k vztrajanju v slovenstvu?

Človeka veže na narodno občestvo mnogo vezi, ki niso pri vsakem enako močne in tudi v različnih obdobjih nimajo enake sile. Vendar mislim, da se vse spletajo okrog ljubezni do naroda, ki je človeku nekako razširjena družina.

Ne zvestoba ne poslanstvo niti tradicija in kultura nimajo pravega pomena tam, kjer ni ljubezni. Zvest sem lahko le temu, kar imam rad, in teža vsakega poslanstva temelji tako na ljubezni do resnice kakor na ljubezni do bližnjega. Ohranjam nekaj, kar vem, da je vrednota, iz spoštovanja do

brezbrižni, pa tudi druge, ko ob okrnjeni slovenščini še čutijo z narodom. V obeh primerih gre za prehodno stanje. Drevo s presekanimi koreninami ne bo dolgo cvetelo in telo brez hrane bo prej ali slej omagalo. Brez jezika se ni mogoče bližati ne pretekli in ne sedanji slovenski stvarnosti in ne deliti z rojaki upov ter načrtov za prihodnost.

Vsa kulturna, gospodarska in politična zgradba našega naroda temelji na jeziku. Slovenščina opredeljuje naš narodni značaj, večja v nas zahtevnost, nam vzgaja čustvovanje, zagotavlja kulturno enkratnost, skratka, je vez, ki je ne morejo prerezati umetne meje in zemljepisne razdalje.

Pesem je del našega jezika in narodnega značaja. Melodija je že v jeziku samem, pesnik in skladatelj, če čutita slovensko, s posebnim darom le odkrivata v skupni zakladnici to, kar je vanjo položil Stvarnik in kar so bogatili dolgi rodovi prednikov. S pesmijo izražamo naše najgloblje čutenje. Ne ohranjamo je le, ker je lepa, temveč ker je naša. Ni dano vsem narodom, da bi nosili v duši tako pesem kot je bila dana nam. Kdor pa je prejel izreden dar, naj bi ga hranil kakor zaklad, s katerim lahko razveseljuje vse ljudi.

Katere najvažnejše slovenske kulturne vrednote naj bi si osvojili, koliko razgledanosti po slovenski preteklosti, polpreteklosti in sedanjosti?

Komur je nekdo pri srečanju, mu ni nikdar dovolj poznanja in znanja o njem o vsem, kar je z njim v zvezi. Podobno je z našim poznanjem slovenstva.

Kadar bi postalo zanimanje za slovensko preteklost, zavzetost za našo sedanjost in skrb za narodovo prihodnost le breme in obveznost, bi bilo naše ljubezni do slovenstva že bore malo.

Naravno je, da zanima nekoga bolj prihodnost, drugega sedanjost in tretjega preteklost, da privlači ene bolj knjiga in druge pesem, da imajo eni več smisla za trgovino in drugi za folkloro, vendar najsi gre za politiko, kulturo ali gospodarstvo, zanimanje zanje naj bi izviralo vedno iz slovenskega vidika.

Slovenci potrebujemo slovensko gospodarstvo in slovensko politiko, če hočemo biti to, kar smo. To drži vedno in povsod, ne glede na to, kje živimo, in tudi ne glede na to, ali smo že dosegli svojo državo ali še ne.

Mislím, da je predvsem družina človeška skupnost, ki najbolj odločilno omogoča, da se mladi, rojeni v zdomstvu, iz osebnega prepričanja svobodno odločajo za slovenski narod. Kaj bi želeli glede tega reči našim družinam?

Ni verjetno, da bi se v zrelih letih ogrevali za vrednote, ki nam jih ni v nežni mladosti posredovala družina. Narodnost prejemamo po družini in jezik še posebej po materi, saj ga posluša otrok že

Slovenija

Moja dežela

memo ali zavržemo, spremeniti nam je ni mogoče.

Ali se vam ne zdi, da je tudi naša organizirana skupnost s svojimi ustanovami in prireditvami zelo važna, pa naj gre za šole, mladinska in druga združenja ali kulturno-prosvetne in družabne prireditve?

Ne morem drugega kakor da vam pritrdim, ker iz lastne izkušnje vem, kako potrebna je človeku, posebno če živi v svetu, organizirana slovenska skupnost. Sredi neslovenskega okolja si moramo zavestno in z združenimi močmi ustvariti košček Slovenije. Tega posameznik ne zmore.

Vsak od nas potrebuje opore in vsak jo včasih lahko nudi. So trenutki, ko smo lahko zvesti svojemu narodu brez zunanjih izkazovanj pripadnosti, a človek mora od časa do časa tudi javno pokazati, kdo in kaj je. Od tod pomen prireditve, manifestacij in procesij.

Kar se pa šol tiče, bi bile brez velikodušnosti posameznikov, zavednosti družin in uspešnih organizacij kmalu nemogoče. Če kje, je v naših šolah jasno, kako naj se dopoljujeta osebnost in organiziranost, v katerih vidijo nekateri nasprotje. In vendar vidimo, da ni tako. Ljudje, ki imajo skupne ideale in vrednote, se družijo za to, da jih lažje dosegaajo, gojijo, ohranjajo in širijo. Organizirano združevanje ni usmerjeno proti osebnosti rasti, temveč naj bi jo omogočalo in dopolnjevalo.

mesece pred rojstvom. Če se prične mati pogovarjati z otrokom slovensko, šele ko ga „uči govornosti“, bo ta le težko prepoznal v tem jeziku materinščino. Tudi na tem področju drži, da otrok ni mogoče varati; predobro čutijo, kje imata oče in mati svoje srce.

Zdi se mi tudi, da ne drži, da bi se mogli otroci, naj bodo rojeni kjerkoli, kot pravite, „svobodno odločati“ za svoj narod. Možnost izbire je omejena le na sprejetje dane jim narodnosti ali na njeno zavrnitev. Nikdar ne bodo imeli druge kakor tisto, ki jim je bila dana po družini. Le to lahko sprejmejo ali zavrnejo, ne morejo pa si izbrati neke druge. Spremembo narodnosti lahko poskušajo legalno in si domišljajo racionalno, a nikdar ne bodo postali nekaj, kar niso. Zavrnitev lastne narodnosti je tedaj velika osebna pa tudi družbena škoda. Kdor noče podarjene mu vrednote, ki jo predstavlja za vsakega njegov lastni rod, bo živel ubog in okrnjen brez nje.

Naravno danost lahko le sprej-

**Naša verska skupnost z nedelj-
skimi mašami, prazničnimi obre-
di, romanji, duhovnimi vajami,
dnevi zbranosti in drugimi opravi-
li kot tudi prijateljskimi odno-
si med dušnimi pastirji in verni-
ki po mojem prepričanju ugodno
vpiva na notranjo ubranost in zu-
nanjo povezanost. Kakšna je vaša
misel o tem?**

Prav hvaležen sem vam za to
vprašanje. V enem od prejšnjih
razgovorov za tisk sem namreč po-
membnost naše verske skupnosti v
zdomstvu nehote premalo pouda-
ril.

Ni redko v slovenski zgodovini
to, kar smo opazali tudi med nami
na dolgi poti begunstva in zdom-
stva. Ko izgubé rojaki vsako dru-
go upanje in ne vidijo nobene re-
šitve, se strnejo okrog svojih du-
hovnikov in skupaj z njimi okrog
Kristusa in njegove Matere. Tako
smo preživeli v bližnji in daljnji
preteklosti marsikatero narodno
krizo.

Cerkev ne rešuje naroda z „di-
plomacijo“. V oporo mu je, ko ja-
sno in pogumno uči resnico, terja
pravico ter budi upanje s pogle-
dom na človekov končni cilj.

Naši pastirji so neštetokrat do-
kazali svojo zvestobo Bogu in svo-
ji čredi, katere niso zapustili ne
v preganjanju in ne v izgnanstvu.
Pri tem se mi zdi, da je poveza-
va obojestranska. Pastirji in čre-
da čutimo, da smo eno po rodu in
veri, po trpljenju in poslanstvu
pod varstvom skupnega Očeta. Iz
tega občutka enotnosti in varno-

sti se prične vračati samozavest in
volja do življenja. To smo doži-
veli člani naše generacije po pre-
tresih, ki so se zdeli v letih begun-
stva tako silni, da so lahko za
hip vzeli človeku zaupanje vase. A
dokler je živa le iskra zaupanja v
Boga, je mogoče, da se vrne pla-
men življenja z novo silo na vsa
področja človekovega delovanja.

Če navadno govorimo o narav-
nih vezeh, ki družijo družine v na-
rod, je prav, da ne spregledamo
posebne in edinstvene vloge, ki jo
ima s tem v zvezi vera. V narav-
nem redu je vera ena od kulturnih
vezi narodnega občestva, ki pa
dobi svoj smisel le pod osebnim in
nadnaravnim vidikom. Narava in
nadnarava si ne nasprotujeta,
temveč se dopolnjujeta, sta nam-
reč eno sámo in nedeljivo stvar-
stvo. Le meje naših čutov in ra-
zuma ustvarjajo človeku neko loč-
nico med področjem izkustva in
področjem vere.

Zanimivo, da poznamo ateistične
države, medtem ko je težko najti
brezbožen narod. Vera raste le v
živih občestvih, to je med ljudmi,
ki so se tudi v naravnem redu
odločili za življenje. Naša narod-
na skupnost v zdomstvu ni izjema.
Brez svojih duhovnikov in svoje
Cerkve bi težko ohranili vero,
brez te pa bi kmalu izgubili smi-
sel za vrednote in s tem tudi za
naravno vrednoto slovenstva. Pa
tudi obratno drži, da nam je zav-
zetost za slovenstvo pomagala pre-
našati žrtve in odpovedi, ki jih
zahteva od vsakega od nas ohra-

njanje lastne vere in svojega cerkvenega občestva.

Kot vedno tudi v tem primeru milost temelji na naravi in se vrednote naravnega in nadnaravnega reda med seboj dopolnjujejo.

Veliko pišete v naše liste in revije ter izdajate tudi samostojne knjige. Že iz tega lahko razberemo, da pripisujete veliko važnost pisani besedi.

Pogovor je potreben tako v družini kakor med prijatelji in med rojaki. Ob razdaljah, sredi katerih živimo, je pisana beseda takim pogovorom v pomoč, čeprav jih ne more nikdar povsem nadomestiti.

Poleg tega pa ima pisanje v zdomstvu še posebno nalogo. Povezuje rojake iz različnih delov sveta pa tudi ustvarja vez med nami in rodovi, ki prihajajo za nami. Je hkrati pričevanje o naši preteklosti, o zamolčanih junastvih, o nepriznani zvestobi in o zatajenem mučeništvu med našim narodom; pa tudi posredovanje našega pogleda na slovenstvo ob pragu tisočletja. Z ustvarjalno mislijo in s pisano besedo se pripravljajo narodi na novi čas, ki bo

zahteval tudi od nas novih načinov tekmovanja in sožitja. Iz svetovne perspektive moremo osvetliti tudi rojakom domá marsikak problem in doprinesiti k hitrejši in bolj zdravi rasti naroda, ki je vse predolgo živoraril pod vplivom zmot in totalitarnega sistema ter tako leto za letom izgubljal smisel za osebno iniciativo, za samostojno iskanje rešitev in tudi za rešnico.

Kakšno vlogo naj bi imela Slovenija v svetu za slovenski narod? In kako naj bi vedno bolj zaživeli Slovenijo brez mej?

Večkrat je bilo že rečeno in zapisano, da državne meje, ki režejo slovensko ozemlje, niso izraz slovenske volje. Ločijo nas, kolikor sami pristajamo nanje. Mogoče je živeti mimo njih in to predvsem na kulturnem in gospodarskem področju.

Razmeroma majhno ozemlje je verjetno eden od razlogov, da je izseljevanje slovenska demografska stalnica. Odtrgani od svoje zemlje in brez živega stika z viri svoje kulture so bili izseljenci v preteklosti resnično odrezani od narodnega občestva. V sodobnem svetu pa, ki se ga prometne ter informativne zveze skrcile in s tem olajšale tako kulturne stike med rojaki kakor globalno usmerjeno gospodarstvo, to ni več neizbežno. Sicer pa, kot veste, poudarjamo to očitno dejstvo v zdomstvu že desetletja.

Z iznajdljivostjo je treba upo-

rabljati družbene spremembe svojemu narodu v prid. Narodovo premoženje ni več le zemlja, kot je bilo še v prvih desetletjih tega stoletja. Danes predstavlja bistveni de tega premoženja tudi industrijski, tehnološki in trgovski kapital ter dejanski pa tudi potencialni talenti slovenskega ljudstva. Niti kapital niti talenti niso vezani na ozemlje, temveč na osebo. Osebo vrednotenje, osebno teženje po novih dosežkih, osebni čut za kakovost in storilnost ter osebna zavest o potrebi vzajemnosti med rojaki predstavljajo gonilno silo narodnemu gospodarstvu, ne glede na kraj bivanja in delovanja.

Vse to pa dobiva še posebno pomenbnost v sedanjih razmerah, ko se pričinja uresničevati davni sen naših dedov in očetov pa tudi naše najgloblje narodno upanje — samostojna slovenska država. Rojaki doma in po svetu stojimo pred enkratno odločitvijo sprejetja celotne odgovornosti za družbeno življenje svojega naroda na lastna ramena.

Kakšen izziv je slovenska državnost zlasti našim mladim, da se vsak res povzpne do viška v svoji stroki, da se trudi za kakovost svojih razglabljanj in dejanj in da pomaga graditi novo Slovenijo bodisi na svoji zemlji bodisi v svetu, kjer se bodo iz dneva v dan krepile nevidne mreže slovenskih vrednot in koristi! Lastna država ne bo povečala slovenske geografije, a bo omogočila večjo prisot-

nost slovenstva v družbi narodov in s tem tudi našo večjo gospodarsko, kulturno in politično moč.

Živetj in rasti kot živ del naroda je mogoče kjerkoli, če imamo gospodarsko osnovo, kulturno silo in politično smer. Kadar bo ta zavest prisotna tako živo v matični Sloveniji kakor je med nami v svetu, bo postala Slovenija v svetu naravni del slovenskega občestva.

Determinizem in oportunistem, ki vidita v razseljenih rojakihi bodisi neizbežno izgubo bodisi enkratno priložnost za pridobitev njihovih prihrankov ali uporabo njihovega trenutnega vpliva v svetu, sta smrt vsakemu širokemu slovenskemu pogledu na svet in na prihodnost. Zamisel slovenskega „kulturnega prostora“ ni dovolj. Kultura brez zdrave gospodarske osnove opeša, prav kakor tudi gospodarstvo brez kulturnih vrednot. Zato zajema pojem „Slovenije brez meja“ tako kulturo kakor gospodarstvo v demokratičnem okviru političnega pluralizma. Seveda je nesmiselno govoriti o „apolitičnosti“ takega slovenskega občestva.

Odprta miselnost, smiselno gospodarstvo in politična vizija kličejo po samostojni slovenski državi. Ta osnovna zahteva ne nasprotuje misli o Sloveniji v svetu ter najde dopolnilo v uresničitvi Slovenije brez meja. Gre za celostni pogled na slovenstvo.

Politične razmere v domovini in gospodarske med nami so onemo-

gočale večje povezave z rojaki po drugih deželah. Mislim, da bo treba pospešiti tesnejše stike in medsebojno spoznavanje in povezovanje.

To brez dvoma drži. Vprašanje je, kako ustvariti te vezi tako, da bomo ohranili vse dobro, kar po nekod že obstaja, in kako uspešno seštevati in potencirati sile. Napačni pristopi k med-slovenski povezavi, ki ne bi upoštevali že obstoječe realnosti, utegnejo napraviti več škode kot koristi. Kakor vedno, kadar je treba krepiti in družiti sile, gre tudi tukaj za realistični pristop, to je za spoštovanje življenja tam, kjer je.

Slovenski kulturni, gospodarski in politični svet predstavnikov naj bi bil vsenarodni in tudi naddržavni organ. Danes veliko pišejo o slovenskem svetovnem kongresu, ki je v marsičem soroden omenjeni zamisli, a na žalost ne temelji na načelu predstavnštva in hoče pričenjati slovensko povezavo „na novo“. Ne opazijo, da je to v opre-

ki z današnjo slovensko stvarnostjo. Vsaj v tem bi se ljudje, ki se navdušujejo za „judovski svetovni kongres“, lahko učili od judovskega realizma.

Vsekakor pa je omenjena povezanost v tem času žgoča nujnost. Predstavljam si, na primer, pričetek gospodarske povezave v mednarodnem trgovanju med slovenskimi podjetji v okviru slovenskih gospodarskih zbornic pa v sodelovanju med slovenskimi finančnimi zavodi v domovini in po svetu. Slovenske mednarodne gospodarske in kuturne razstave so gotovo stvar prihodnosti in naj bi imele kot glavni namen povezavo in krepitev slovenske podjetnosti po vsem svetu.

Kulturna povezanost pa naj bi se pričela morda z izmenjavo mladine na strokovni in univerzitetni ravni. Seveda se mora prej tudi slovenska univerza otresti totalitarne teorije in prakse, da ne bo nekak nerazumljiv spomenik zastarelim zmotam in utvaram. Težko si človek predstavlja, da bi univerza z imenom človeka, ki je med revolucijo, na primer, ukazal pobiti vse „kulake“, mogla vzgajati narodu zavedne, izobražene in pokončne ljudi. Spoštovanje resnice in malikovanje zločina ne moreta soživeti pod isto streho.

Ko se bo to zgodilo, bo mogoče misliti na izmenjavo svobodojubnih in resnicoljubnih znanstvenikov in kulturnih delavcev iz vseh delov sveta pod pokroviteljstvom

ustanov, ki bodo slovenske in resnično demokratične, predvsem pa odprte v iskanje in poglobljanje resnice.

Kaj si želite in pričakujete od Republike Slovenije za po svetu raztresene rojake in skupnosti?

Slovenska republika bo lahko služila slovenskim koristim doma in v svetu, kadar bo suverena ne le po izjavi, temveč tudi po ustavi in delovanju, ter demokratična ne le po zakonu, marveč tudi po mišljenju in vedenju njenih prebivalcev.

Samostojna in demokratično urejena slovenska država bo s svojimi zakoni in primerno narodno vzgojo lahko znatno olajšala pove-zavo slovenskih koristi po svetu. Verjetno pa bo tudi mreža slovenskih ustanov v zdomstvu lahko doprinesla svoj delež pri uveljavljanju suverene slovenske države. Vendar je prav, da znova in znova poudarjamo, da bo naša republika brez moči, če ljudstvo doma in po svetu ne bo pripravljeno za njeno samostojnost in svobodo — žrtvovati.

Zadnji dogodki so tako pomembni, da ni mogoče mimo njih. Kako presojate pravkar doživeta dejanja v Rogu pa tudi srečanja v Clevelandu in med nami v Buenos Airesu?

Res, stopamo v novo, obetajoče in v marsikaterem pogledu skoraj čudežno obdobje. Vendar pot, ki nas vse čaka, da ga bomo mogli

polno zaživeti, ne bo ne kratka ne lahka.

V Rogu so pobiti domobrance bi-li simbolično deležni krščanskega pogreba. Predstavnika cerkvene in državne oblasti sta si segla v roke na kraju genocida, kamor bodo mogli odslej svojci pomorjenih in mučenih hoditi molit v miru. Velik korak je to. Vendar k pogrebu niso bili povabljeni predstavniki preživelih domobrancev in tudi zastopnikov tistih, ki so jih po nalogu partije pomorili ni bilo. Ker ob grobiščih ni bilo ne domobrancev ne partizanov, je simbolika pogreba manjša kot bi lahko bila.

Istočasen sprejem predstavnikov slovenske demokratične vlade v Clevelandu in Buenos Airesu in vsebina spominskih ter cerkvenih slovesnosti v obeh zdomskih središčih je brez dvoma izrednega pomena. Do teh srečanj je bila slovenska politična emigracija za javnost v domovini uradno „odpisana“ podobno kot tisti rojaki, ki počivajo v Rogu, Teharjah ali drugje po znanih in neznanih moriščih. Nova slovenska vlada je storila odločen korak k pritegnitvi vsega zdomstva v priznano slovensko narodno občestvo. Njeni člani so videli, da med nami ne gojimo maščevalnosti ne želje po obračunovanju, a da še vedno pričakujemo in zahtevamo pravico.

Poravnava krivic pa, vemo, ni odvisna le od dobre volje s problemi preobložene vlade, ki zaslu-ži vso našo simpatijo in priznanje.

Kljub njej bomo še in še deležni klevet s strani sicer prebarvanih, a še vedno dobro organiziranih komunistov in vedno znova bo treba pričati resnico o komunistični revoluciji in njenih posledicah. Desetletja usmerjano in zavajano javno mnenje v domovini bo šele počasi pričelo dojemati žalostno resnico, ki se skriva za videzom opevane NOB.

Sicer pa, ali se nismo vedno zavedali, da je poravnava najglobljih krivic prej vprašanje spreobrnjenj kakor zakonov?

V Ljubljani so naši škofje ustanovili Katoliško središče za Slovence po svetu. Za predsednika nove ustanove je nadškof dr. Aojzij Šuštar imenoval našega prijatelja župnika Janeza Riharja. Kaj naj, po vašem mnenju, pričakujemo od te ustanove?

Na to vprašanje bi tudi jaz rad poslušal odgovor iz ust za vse, kar je slovensko in krščansko, zavzete Janeza Riharja. A če že moram ogovoriti, naj se dotaknem le nekaterih obrobni misli.

Če hočemo, da bo ljubezen do slovenstva v svetu ostajala živa in

da bo vztrajno rasla med razsejanimi rojaki, je potrebno, da odseva iz domovine privlačnost svobode, medsebojnega spoštovanja, kvalitetnega življenja pa tudi razumevanja Slovenije v svetu. Ne pričakujemo tega čez noč in tudi ne od vseh rojakov, saj vemo, da včerajšnji nosilci totalitarnega sistema ne bodo mogli po odloku postati dobri demokrati, kaj šele da bi z razumevanjem zrlji na bivše begunce. Če od koga pričakujemo tega razumevanja, je to od rojakov, ki so nam blizu po veri in prepričanju.

Katoliško središče za Slovence po svetu, pod vodstvom Janeza Riharja, je nepričakovan odgovor na naše tiho upanje. Ustanovitev tega središča v času, ko postaja naša domovina spet svobodna, pomeni, da dolgoletno delo za Slovenijo v svetu ni bilo zaman, da smo kot politična emigracija daljnovidno gradili in širili streho svojemu narodu tudi v letih, ko smo bili prezirani, klevetani in obsojeni na „odmiranje“ po oblasteh, ki so nam hotele vzeti domovino. A smo vztrajali. Nismo si pustili vzeti, kar je naše, temveč smo raztegnili meje Slovenije preko vsega sveta.

Res pa je, da je tudi sedanja slovenska demokratična vlada dokazala, z ministrstvom za Slovence po svetu, da gleda daleč naprej v novo tisočletje našega narodnega obstoja. Upamo, da bo ta organizem, kot toliko drugih, ki so danes v rokah resničnih demokratov,

ostal tudi v bodoče orodje narodnjakov, ki hočejo, da slovenstvo doma in v svetu raste, ki pa tudi vedo, da to brez razčiščevanja zgodovinske resnice ni mogoče.

Obe ustanovi, cerkvena in državna, bosta lahko na svoj način pomagali, da bo Slovenec v zdomstvu, zvest svoji preteklosti, mogel opravljati odgovorno nalogo slovenskega gospodarskega, kulturnega in političnega poslanika v svetu, pa tudi katoliškega apostola v lastnem in tujem verskem občestvu.

Nikdar pa ne bodo mogle usta-

nove same od sebe dajati življenja zdomski Sloveniji. Osebna toplina in zavzetost ljudi, ki jih bodo vodili, bo lahko pripomogla. Vendar, kakor vsa desetletja, ko smo ohranjali slovenstvo brez vsake pomoči, bo tudi v bodoče, kjub opori iz domovine, življenje odvisno od nas samih. Ne bomo se smeli pomehkužiti. Resnične vrednote, kot sta slovenstvo in krščanstvo, je mogoče osvajati in ohranjati le z ljubeznijo in z naporom.

Pogovarjal se je
Jože Škerbec

TI NAŠI PRAZNIKI

Ti naši prazniki.

Najlepše smo jih doživljali
po naših cerkvah,
ko bele golobice sijočih
po gričih slovenske dežele.

Tista poletna proščenja,
s procesijo, pritrkavanjem,
s pesmijo na ustih in v srcu,
z gnečo in stojnicami,
z vikom in gostovanjem

vsenaokrog,
z nakupovanjem lectovih src,
medice in orglic,
s sramežljivim podarjevanjem
toplih besed in prvih pojubov.

In bil je božič,
bila je polnočnica,
sama skrivnost

in luč in miloba.
Bila je velika noč
in ognji vuzmenk
in klenkajoča pesem zvonov
in zmagoslavje vstajenja.

In bile so binškošči,
s silnim vetjem Duha
in birmanskimi darovi,
bilo je telovo,
v znamenju vencev in rož,
bila je velika maša,
zaupno slavljenje Vnebovzete,
bili so vsi sveti
in dan vernih duš —
eno samo vseobsegajoče
in osrečujoče občestvo.

Ti naši prazniki.
Ne bomo jih zavrgli.
Naša madost so in radost
in naše življenje.

Stanko Janežič

Pri akademski slikarki Bari Remec

Obiskali smo slikarski tečaj, ki ga že nekaj let vodi naša znana umetnica akademska slikarka Bara Remec. Poznamo jo s številnih razstav, poznamo njene ilustracije in o. preme knjig, njeno delo krasi tudi spominsko steno cerkve Marije Pomagaj v Slovenski hiši. Še marsikje srečamo dela njenih neutrudnih rok. O njenih delih so pisali umetnostni kritiki (Marolt, Eiletz, Jeločnik, Meštrovičeva, Mislejeva in drugi). Hoteli bi vedeti kaj več o njej sami, o razvoju njene umetniške poti, o njenem življenju.

Gospa Bara, radi bi posredovali našim bralcem kaj več o vašem de-

lu. Kaj takšnega, kar bi jih navduševalo ob vašem zgledu, kar bi vodilo predvsem našo mladino ob sprejemanju vašega kulturnega prispevka slovenstvu.

Ker se vse veliko ustvarjanje navadno začne že zgodaj v mladosti, je navadno odločilno, kaj vodi človeka pri prvih korakih v čudoviti svet umetnosti. Povejte nam, kdaj ste prvič začutili željo in potrebo po umetniškem izživljanju.

Starejša sestra je pri sedemnajstih letih hudo zbolela. Bila je risarka. Ob njej sem začutila, da bom tudi jaz svoje življenje usme-

mila v svet upodabljajoče umetnosti. Začela sem obiskovati slikarsko šolo, ki jo je imela v Ljubljani Henrika Šantel, pripadnica Münchenske šole. Učila sem se tudi v šoli Probuda, kjer je učil profesor Sever, Mirko Šantel in prof. Mirko Šubic.

Kako so starši sprejeli vašo odločitev? So se strinjali z vami, so vam pomagali?

Oče je bil botanik in matematik, bil je ravnatelj II. državne gimnazije. Rad nas je vodil v naravo, navduševal nas je za hojo po hribih, za plezanje in smučanje. Ujec dr. Jože Debevec nas je navduševal za knjige. Mojo odločitev je oče z velikim razumevanjem sprejel. Ko je profesor Kambič, njegov kolega z gimnazije, predlagal, naj bi me poslali na obrtno šolo v Prago, me je oče peljal res na Češko. A sprejemni izpit je bil pretežak. Zato sem 20-letna odšla v Zagreb, kjer sem bila med petimi sprejetimi na Akademijo. Rektor Akademije je bil Ivan Meštrović, prorektor pa Branko Šenoa. Tukaj so bili moji profesorji: Vladimir Becić, Babić, direktor slikarskega oddelka je bil Branko Šenoa, Mujadžić, Kljaković in Vauka. Modeli so bili plačani od države. Grafiko nas je učil prof. Krizman. Pouk smo imeli opoldne po 3 ure, a tudi popoldne in še zvečer. V Zagrebu sem ostala štiri leta, naredila sem osem semestrov in položila vse izpite. Po diplomi sem poučevala na samostanski gimnaziji Milosrdni-

ce. Ostala sem dve leti. Potem sem dobila mesto na uršulinski gimnaziji v Ljubljani. Ostala sem eno leto ali dve. Potem sem odšla v Firence na izpopolnjevanje, a kmalu smo morali vsi tuji študentje zapustiti Italijo, ko je izbruhnil italijansko-abesinski sporpad. Po vojni smo se umaknili iz Ljubljane čez Koroško (Vrbsko jezero, Lienz) v Rim. Pred odhodom v Argentino sem nekaj časa poučevala risanje v Trstu na slovenski gimnaziji.

Moje prvo delo v Buenos Airesu je bilo slikanje lujanske Marije na keramične ploščice. Nekaj let sem delala v keramični tovarni pri Šimi Pelicariću. V tem času sem pripravila več slikarskih razstav v Buenos Airesu. Razstavljala sem večkrat tudi v Slovenski hiši.

Poučevala sem slikarstvo štiri leta v umetniški šoli Slovenske kulturne akcije.

V naši slovenski skupnosti v Argentini izpolnjujem kulturo v likovni umetnosti. S pokojnim dr. Tinotom Debeljakom sem pri opremljanju in ilustraciji knjig sodelovala tako doma kot tukaj.

Kako ste navezali stike z domačo umetnostjo prebivalcev argentinskega severa, Patagonije, Paragvaja?

V neki reviji je vzbudil mojo pozornost neki portret, delo umetnika z argentinskega severa. Odločila sem se in odpotovala skoraj brez vsakega poznanja krajev in

ljudi. Po povpraševanju sem prišla k ljudem, ki so me izredno lepo sprejeli. Dvajset let sem stalno obiskovala tiste kraje: Güemes, Tilcara, Quebrada, Quiaca, bila sem tudi v Paragvaju, obiskovala sem Zapalo, večkrat sem v Bariločah. Opazujem, iščem sledi stare kulture, arheološke posebnosti. Gnil me je žalostni položaj današnjega Indijanca.

Kaj vas poleg slikanja še privlači?

Rada delam keramiko, ki jo sama pečem in krasim. Zanima me tudi grafika, lesorez, linorez.

Ne morem preko dejstva, da je

gospa Bara kljub temu, da je večino svojega časa preživela med tujci, ohranila izredno lep in svež način izražanja v slovenščini. V njenem zanimivem opisovanju doživetij ni tujk, ni iskanja. Ko pripoveduje o svojih doživetjih, poslušalca prevzame pristrčno podajanje in izredna odkritost.

Bara Remec je sprejela svoj veliki talent od Stvarnika in ga je vzgledno upravljala. Bog daj, da bi vzgojila — prav s tem vzgledom — še vrsto naših mladih! Da bi kmalu mogli dobiti strokovno monografijo njenih del, da bi jo vredno predstavili rojakom po svetu in doma!

Milena Ahčin

HVALNICA ŽIVLJENJU

Hvalnico pojem življenju.

Med rožami, drevjem,
med mravljami, pticami
in živalmi vseh vrst,
med belimi, žoltimi,
črnimi možmi in ženami,
v vsenavzočnosti Vira življenja.

Še vedno je jutro,
še vedno je dan,
še vedno se nekaj
in nekdo rojeva,
sonce obseva stvarstvo,
nova bitja so na pohodu
k radostim bivanja,
k zaznavam lepote,
vesoljnih razsežnosti,
harmonije, ljubezni,
k izkustvom življenja.

Iz ene steblike smo,
žlahten je naš rodovnik,
v nas se pretaka ista kri,
isti ritem poživlja srčni utrip,
ista pesem nas spremlja
na naših krožnih poteh,
ob žarenju pšeničnih polj
in temnečih gozdov,
ob sopevanju ptic
in razigranem plesu
mnogoterih stvari,
ob neumljivem valovanju
vesolja.

Vse je življenje,
smrti ni in je nikoli ne bo,
vsi smo otroci
večnosti.

Hvalnico pojem življenju.

Stanko Janežič

Pogovor z baritonistom Markom Finkom

Sredi julija je odpotoval v Salzburg na enoletno gostovanje naš baritonist in basist Marko Fink. Maja mesca je na žegnaniu v cerkvi Marije Pomagaj zapel venec slovenskih Marijinih pesmi, 23. junija pa je v dvorani Slovenske hiše na celovečernem koncertu pel Schubertov ciklus Zimsko potovanje z dodatkom 2 slovenskih in 2 argentinskih pesmi. S pretanjenim posluhom za miselne in razpoloženske odtenke pesmi, z dognano tehniko tonske govorice in prijetno obarvanim glasom nam je spet nudil izjemen estetski užitek. Mlademu pevcu želimo, da bi se v velikem glasbenem svetu polno uveljavil in ob tem sam doživljal veliko osebnega zadovoljstva.

Pred njegovim odhodom smo se z njim pogovarjali za našo revijo.

Rojen si bil v pevski družini. Gotovo si v njej prejel glasbeno obdarovanost in najbrž tudi veseleje do petja in glasbe sploh. Ali ste v družini veliko prepevali?

Živo se spominjam, kako je petje v naši družini vedno imelo važno mesto, ker sta nas mama in oče stalno navduševala zanj. Za božič, veliko noč in druge praznike smo prepevali v družinskem krogu skoraj vse poznane priložnostne pesmi. Pevsko uveljavljanje terceta in kvarteta Fink pred

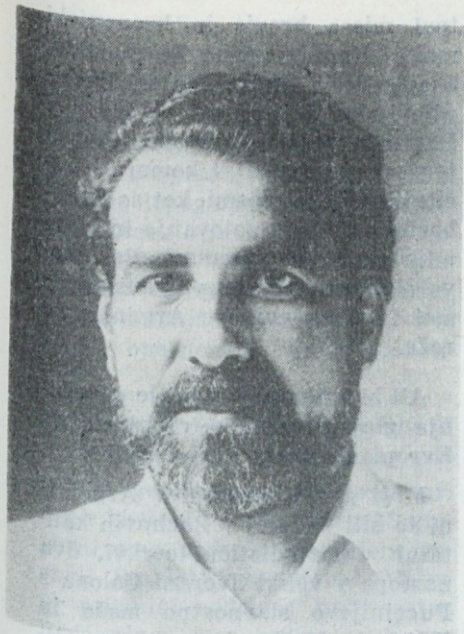
publiko nas je še kot otroke zelo zanimalo in je navdušenje za to prehajalo v nas kot nekaj naravnega. Ponosni smo bili na tete in očeta. V otroškem igranju smo jih posnemali in nastopali kot oni.

V slovenski sobotni šoli ste gojili tudi petje in nastope. Kakšne spomine ohranjaš na tista leta?

Predvsem se spominjam požrtvovalne, nepozabne učiteljice Anice Šemrov, ki je bila sicer stroga, vendar polna ljubezni do otrok. Z vsem ognjem nas je učila veliko svetnih in verskih pesmi, s katerimi smo nastopali v šolskih akademijah in z zborčkom pri slovenskih mašah in pobožnostih v ramoški župnijski cerkvi. Imenitno se nam je zdelo, da smo peli na koru, in smo se čutili važne.

Najbrž ti je zbor Karantanija pod vodstvom tvoje tete ge. Marije Fink Geržinič pomagal razvijati tvoj pevski talent. Koliko let si v njem pel in kaj bi dejal o tem obdobju?

V zbor Karantanija sem vstopil, ko sem prišel iz Škofovega zavoda v Adroguéju in je to bil moj prvi stik z mednarodno glasbeno literaturo poleg naše slovenske. Nastopi so bili vedno nekaj zahtevnega, ker smo si z diri-

Poleg študija na univerzi si študiral hkrati tudi petje. Kdaj si se začel (tako rekoč poklicno ukvarjati s petjem? Kdo so bili tvoji pevski učitelji?

Po vrnitvi iz vojaške službe pri šestindvajsetih letih sem se prijavil za sprejem v Državni polifonični zbor, kar sem tudi dosegel. Ta zbor devetdesetih glasov je v sodelovanju z Državnim simfoničnim orkestrom izvajal velike oratorije. To je bilo zame nekaj novega, ker sem prvič začutil moč zborovske mase, ki doseže višek skupaj z orkestrom. Velikokrat se mi je zgodilo pri koncertih, da sem se tako vživel v muziko, da sem se čutil prenesenega v drugo dimenzijo, predvsem kadar je prišel kak evropski dirigent in je bila priprava bolj popolna. Spominjam se nepozabnih interpretacij Kodályjevega *Te Deuma*, Beethovne 9. simfonije in Händlovega *Izraela v Egiptu* v Colonu. Po nekaj letih petja v tem zboru so mi zaupali tudi solistične dele. Težko je peti, ko človeka poslušajo kolegi, ki bi tudi hoteli biti solisti. Po osmih letih, torej 1985, sem se nekaj mesecev po rojstvu hčerke Cecilije odločil, da zbor pustim in se posvetim samo solopetju, predvsem tudi zato, ker sem opazoval pevski razvoj sestre Bernarde, ki me je vedno navduševala in mi dopovedovala, da se splača sprejemati žrtve, da dosežeš, kar te navdušuje in ti daje globljo srečo. Moji formalni učitelji za vokalno tehniko so bili najprej teta

gentko teto Marijo postavili za cilj čim večjo kvalitetenost, saj smo velikokrat predstavljali slovensko skupnost pred argentinsko publiko. Nastopali smo v televiziji in v radiu, pa tudi v zborovskih festivalih. Imeli smo kar svojo publiko, ki je z zanimanjem sledila našim stopinjam. Velikokrat se je zgodilo, da so slovenskim pesmim najbolj ploskali. Večkrat smo opazili, da je bil kdo iz občinstva do solz ganjen pri Ipavčevi pesmi *Domovini*. Interpretacija Karantanije je bila močna, ker je teta vedno vztrajala, da mora vsaka naša rekreacija biti muzikalično pristna in izvedena s čim večjo tehnično popolnostjo.

Marija, potem Ivan Ivanov in pa Viktor Srujo, kateri me že deset let v tem vodi. Učitelji za interpretacijo so bili predvsem povabljeni znani pevci in ustvarjalci iz Evrope: Wolfgang Schöne, Aldo Baldin, Erik Werba, Philippe Huttenlocher, Heather Harper, Robert Sutherland in Guillermo O-pitz.

Doslej si pel pretežno v oratorijih, kantatah in mašah. S katerimi zbori in pevskimi skupinami si nastopal? In s katerimi glasbenimi deli?

K sodelovanju so me kot solista vabili v Argentini Cantoría del Socorro in Cantoría Lugano, Coro de la Wagneriana, de la Cultural Inglesa, del Banco Provincia, de Niños y Jóvenes de Bariloche, nemški zbor iz Martíneza, Camerata Monteverdi, Coro Nacional de Jóvenes, Lagún Onak in Polifónico Nacional, posebno pa še Academia Bach de Buenos Aires. Drugje pa sem pel v Švici z Ensemble Vocal et Instrumental de Lausanne pod dirigentom Michelom Corbozom, v Nemčiji z Gächinger Kantorei pod Rillingom in s Coeur de College Voltaire pod Philippom Corbozom. Pri teh nastopih sem pel ustrezne dele iz številnih Bachovih kantat in božičnega oratorija, vlogo Jezusa v Matejevem in Janezevem pasijonu, v Händlovem Dixit Dominus in Mesiji v angleški in nemški verziji, v Mendelssohnovem Eliji, Beethovnovi deveti simfoniji, Fauréjevem rekviemu, Mozar-

tovi missa brevis in kronanjski maši, Kodályjevem Te Deumu, Scarlattijevi Stabat Mater, Puccinijevi slavnostni maši, pa tudi pri Ramírezovi Misa criolla. Razen tega sem nastopal v komornih recitalih z venci pesmi, kot so Schubertovo Zimsko potovanje in Lepa mlinarica, Schumannova Pesnikova ljubezen, Wolfove Španske pesmi in Guastavinove Argentinske rože.

Ali bi lahko naštel svoje dosedanje glavne nastope v Argentini, Evropi ali drugod po svetu?

Moji glavni nastopi v Argentini so bili do zdaj v Bachovih kantatah v metodistični cerkvi, dva nastopa v veliki dvorani Colona s Puccinijevo slavnostno mašo in Beethovnovi deveto, v Teatru Coliseo z Balzanellijevim Credo in v Teatru El Globo z Lepo mlinarico v okviru programov Jóvenes Notables, ki jih prireja Wagneriana. V Evropi pa so bili moji glavni nastopi v Victoria Hall v Ženevi z Matejevim pasijonom in Mesijo, potem pa z Mozartovo veliko mašo in Lepo mlinarico, tudi v Ženevi.

Katero glasbeno obdobje (npr. barok, klasicizem, romantiko, moderno) in katere skladatelje ter dela imaš radi?

Predvsem me zanima verska baročna glasba, ker se mi zdi najbolj primerna za moje vokalne in ekspresivne zmožnosti. Privlači pa me tudi komorna glasba, ker

zahteva veliko emotivne in vokalne kontrole. Do zdaj me opera še ni zajela, ker so mi to onemogočali univerzitetni študiji in delo, čeprav sem vedno užival ob Mozartovih operah, predvsem zaradi izredno lepega melosa in ker vložbe zahtevajo jasnih glasov in dobrih igrancev. Zdaj bom imel glede tega priložnost v Salzburgu, kamor odhajam angažiran za eno leto v opernem deželnem gledališču.

Ali so te že snemali na plošče in kasete?

V Argentini sem sodeloval pri dveh kasetah. S Camerato Monteverdi smo pod Balzanellijem posneli Scarlattijevo Stabat Mater in pri njej sodeluje tudi sestra Bernarda. Druga kasete pa je posvečena argentinski komorni glasbi Carlosa Guastavina in je izvedbo vodil Carlos Vilo. V zadnjem januarju sem potoval v Švico, kjer sem sodeloval z basovskimi solističnimi vložki pri Mesiji pod vodstvom Michela Corboza. Posneli smo to ne v originalni angleški verziji, ampak v nemščini, kot je hotel Mozart, ko je po svoje priredil ta oratorij petdeset let za Händlom. Upam, da bo kompaktna plošča na trgu proti koncu leta. Drugi solisti so bili različnih narodnosti: Švicarka, Holandka in Nemec.

Solospevi veljajo za zelo zahtevno glasbeno zvrst. Mnogi pevci se spoprimejo z njimi šele kasneje v svojih pevskih karierah, ti jih

pa poustvarjaš že od začetka svoje pevske poti.

Res je, a vendar so primeri, da se pevec že od vsega začetka bolj nagiba h komorni glasbi. Tako je Olaf Baer že s tridesetimi leti dosegel vrhunške uspehe s komornim petjem. To sem videl v Londonu leta 1988, ko je imel že en mesec pred nastopi razprodane vse sedeže. Danes se veliki pevci posvečajo različnim repertoarjem, ker ni več moderno biti samo operni ali samo komorni pevec. V Argentini menda še ni tako. Poznam mlade argentinske operne pevce, ki mislijo, da bo s poseganjem v komorno glasbo njihov glas izgubil prodornost. Je pa med pevci tudi mnenje, da je komorna glasba nižje vrednosti kot operna. Mislim, da ni tako, saj ima pevec, ko pride s pianistom na oder, da zapoje ciklus pesmi, odgovornost, da posreduje publiki tudi vizualni, ne samo avditivni užitek. Poslušavci se morajo s pevcem najti v istem duhu. Ko pevec odkrije, da se je to zgodilo, se čuti najsrečnejšega na svetu, ker mu je uspelo prenesti svojo vibracijo na občinstvo. V tem je komorna gasba posebej zahtevna. Moj profesor bi rekel: Zapomni si, da te poslušavci gledajo v obraz, kot bi gledali na oder, ki je lahko veselo barvit ali pa žalostno temen in turoben.

Ali se nameravaš posvetiti predvsem operi?

Operi se bom posvečal, če ne bo

preveč sovpadala s koncertnimi nastopi. Rad bi čim bolj pestro usmerjal pevsko kariero.

Da boš lahko v kratkem pel v samem Salzburgu naslovno vlogo v Mozartovi Figarovi svatbi in Leporella v njegovem Don Giovanniju, pomeni, da se boš povzpел med vrhunske svetovne pevce.

To se bo pokazalo šele na odru. Praviijo, da se pevec izpopolnjuje, če ima možnost, da pokaže svojo umetniško moč na odrih.

In kaj imaš še na programu za leto bivanja v Evropi? Ali bosta kdaj pela skupaj s tvojo sestro mezzosopranistko Bernardo Fink Inzko?

S sestro sva že pela v Švici in Franciji, in to trikrat v Matejevem pasijonu in dvakrat v Bachovih kantatah. Gotovo bova imela še več skupnih koncertov.

Ali bi pel rad tudi v Sloveniji? Marko Bajuk in Janez Vasle se tudi tam uveljavljata. Ali imaš rad slovensko pesem?

Seveda si želim koncerta v Sloveniji, ker bi se mi nastop tam zdel nekaj naravnega. Če bi staršem ne bilo treba prisiljeno zapustiti domovine, bi se moje pevsko udejstvovanje razvijalo v Sloveniji. Vsaka bogata glasba me privlači, ker mi veliko dá. Seveda, če je slovenska, še toliko bolj, ker ji pripadam po svojem izvoru; prihaja mi bolj do živega. V prihodnosti se bom moral še bolj poglo-

biti v slovensko glasbo, da jo bom bolje poznal.

Doslej si bil tudi asistent na agronomski fakulteti buenosaireske univerze. Ali si se težko odločil, da puistiš ta poklic, za katerega si se usposobil, in se popolnoma posvetiš pevskemu poklicu?

Do zdaj sem bil petnajst let asistent na katedri za agrarno zoologijo, kjer sem poučeval predvsem entomologijo, aplicirano na rastlinstvo. Zadnja tri leta sem pa poleg tega imel še administrativno mesto direktorja za znanstveno raziskovanje in za diplomске študije za agronomске inženirje. Za zdaj sem zaprosil za brezplačen dopust, potem se bo pa že pokazalo, kako bo nadalje teklo moje življenje.

Kako si predstavljaš prihodnost? (Kakšne želje gojiš?

Predvsem želim, da bi se moje pevske zmožnosti razvijale dalje, seveda v skladnosti z družinskim življenjem ob ženi Kristini in hčerki Ceciliji, ki me stalno podpirata in prenašata. Vedno sem gradil na vztrajnosti, počasi, a z vso energijo. Za pevca gotovo velja, da se lahko vzpne prav visoko, a potem se mu je treba boriiti, da ne upade, ker bi s tem trpela tudi njegova sreča, h kateri pač po naravi teži vsak človek. Samo notranje srečen človek lahko srečo posreduje drugim.

Pogovarjal se je
Jože Škerbec

Stoletnica rojstva Franceta Vebera

Prihodnjega 20. septembra bo poteklo sto let, kar se je v Gornji Radgoni rodil, 20. septembra 1890, slovenski filozof France Veber. Njegov oče je prišel z Gorenjskega, njegova mati je bila domačinka, iz Slovenskih goric. France je hodil v ljudsko šolo v svojem rojstnem kraju, v gimnazijo pa v Mariboru. Nato je vstopil v mariborsko bogoslovje, kjer je leto in pol pri dr. Francu Kovačiču, pozneje bolj znanem kot zgodovinarju, študiral sholastično filozofijo.

Že prej filozofsko usmerjenega je filozofija tako prišla, da je po treh semestrih zapustil bogoslovje, ker je tam ni bilo več filozofije, in je odšel na univerzo v Gradec, kjer je v Alexisu Meihongu našel učitelja filozofije in krušnega očeta, kateri mu je skrbel tudi za sredstva, da je mogel ostati v Gradcu. Pri Meinongu je končal študij filozofije, nato je služil vojake in medtem tudi doktoriral.

Po vojni bi lahko ostal na graški univerzi, a je prevzel mesto profesorja filozofije na novo ustanovljeni filozofski fakulteti slovenske univerze v Ljubljani. Tu je naglo napredoval od docenta do izrednega in rednega profesorja in bil eno dobo celo dekan na fakulteti.

Leta 1945 so ga odstranili in potem je z majhno pokojnino ži-

vel še trideset let v Ljubljani, kjer je umrl 3. maja 1975, skoraj 85 let star.

Ko je Veber prišel kot profesor v Ljubljano, je takoj razvil močno dejavnost. V petindvajsetih letih, ki so mu jih pustili, je poleg pouka na fakulteti mnogo pisal. Ob krajših, in nekaterih ne tako kratkih spisih v revijah in zbornikih, je napisal in izdal štirinajst knjig, med temi nekatere zelo obširne. Največjo pozornost je v tedanjem slovenskem kulturnem svetu zbudil s svojo Knjigo o Bogu (leta 1934); ta je celo prevedena v angleščino. Sicer pa je Veber svoja dela pisal skoraj izključno v slovenščini, kar ni pomagalo k poznavanju njegove filozofije. Nekaj je bilo v rokopisu na razpolago graškim profesorjem, a ne vemo, da bi to priložnost tudi zares izkoristili. Knjiga o Bogu je bila skoraj njegova zadnja knjiga.

Po odstranitvi z univerze so ga sicer nekateri nagovarjali, da bi še kaj napisal, pa je odgovarjal, da je že vse povedal, kar je imel povedati. Le nekaj drobnih stvari poznamo iz te dobe, tudi nekaj predavanj zunaj domovine. Graška univerza mu je podelila „zlati doktorat“. V naši Gornji Radgoni in v avstrijski Radgoni pa so se vsaj dvakrat sestali profesorji filozofije, ki so študirali njegovo filozofijo. Neki finski profesor se je menda celo le zato-

naučil slovenščine, da je mogel študirati Vebrovo filozofijo.

Doma je v tem času Veber bil praktično pozabljen. V Argentini je izšla zbirka njegovih razmišljanj o združništvu. Doma so se šele zadnji čas začeli bolj zanimati tudi za njegovo filozofijo: ponatisnili so njegovo Estetiko, o njem pišejo celó knjige.

Veber je bil izviren in zelo ploden slovenski mislec in je škoda, da njegova filozofija ni bila bolj poznana. Posebna škoda pa je, da so ga utišali, ko mu je bilo komaj petinpetdeset let in je bil ravno v utemeljevanju svoje nove, zares izvirne filozofije. Ni je mogel več

razviti, ni mogel ničesar objavljati, pa gotovo tudi ni bil v razpoloženju, da bi še kaj snoval in pisal.

Svoje filozofske šole Veber ni ustvaril in zapustil, ker ni učil neke dodelane filozofije in pa ker njegovi učenci potem v novih razmerah niso vedeli, kaj početi s tiisto filozofijo. Razpršili so se in se posvetili vsak svojemu posebnemu zanimanju. Tudi v tujini se ne moremo pohvaliti, da Vebra in njegovo filozofijo posebno poznamo. Upajmo, da je sedaj prišel čas, ko bo ta znova oživel. Greh, ki je bil storjen nad njim, pa s tem ne bo popravljen. **Vinko Brumen**

NOVI PATRIARH JE METROPOLIT ALEKSEJ

Na vrhu ruske pravoslavne Cerkve je nasledil patriarha Pimena

Zbor ruske pravoslavne Cerkve je 7. junija na zasedanju v Zagorsku pri Moskvi na tajnem glasovanju izvolil za novega patriarha te Cerkve dosedanjega leningrajskega in novgorodskega metropolita Alekseja.

Njegovo pravo ime je Aleksej Ridiger, po rodu je Estonec. Rodil se je 23. februarja 1929 v estonskem glavnem mestu Tallinu. Po duhovniškem posvečenju leta 1950 je bil leta 1961 izbran za škofa v Tallinu, pozneje pa za nadškofa in metropolita v istem mestu. Bil je tudi stalni član svetega sinoda ruske pravoslavne Cerkve.

V preteklosti je imel nekaj po-

membrnih stikov s katoliškimi krogi, zlasti še od leta 1987 kot predsednik Konference evropskih Cerkva (KEK). Leta 1968 je obiskal Rim in molil na grobu papeža Janeza XXIII. Oktobra 1984 se je udeležil teološkega pogovora med pravoslavnicami in katoličani v Rivi del Garda, maja lani pa je skupaj z milanskim nadškofom kardinalom Martinijem predsedoval ekumenskemu zborovanju evropskih Cerkva. Mir v pravičnosti v Baslu. V ekumenskih krogih velja za človeka, ki je iskreno naklonjen zблиževanju med rusko pravoslavno in kat. Cerkvijo.

Novega voditelja čaka že takoj ob nastopu službe težko delo. Po smrti prejšnjega patriarha Pimena — umrl je 3. maja — se je ruska pravoslavna Cerkev ob naglih in globokih družbenopolitičnih spremembah v Sovjetski zvezi znašla v težavah.

Red ljubezni do bližnjega

V življenju pridemo do navskrižja pri izkazovanju ljubezni do bližnjega. Naše potrebe in potrebe bližnjega niso enake in si včasih tudi nasprotujejo.

Ravnati se nam je po nekaterih pravilih, ki nam pomagajo, prav se odločiti in prav ravnati.

Najprej smo bolj dolžni pomagati tistim, ki smo z njimi življenjsko tesneje povezani. V primeru, da moramo **istočasno** pomagati dvema bližnjima, smo dolžni najprej skazati svojo ljubezen tistim, s katerimi smo bolj povezani, npr. zakonec zakoncu, starši otrokom in obratno.

Za telesnimi so najmočnejše nadnaravne vezi, npr. vez božje narave med kristjani; duhovna vez med župljani in župnikom, med učitelji in učenci.

Bolj smo dolžni ljubiti tiste, ki imajo v sebi več božjega, npr. svetnike, poštene ljudi, kristjane.

V naslednjem pridejo na vrsto narodnostne in državljanske vezi.

Gornja načela imajo lahko izjeme, npr. nekemu res dobremu prijatelju ali velikemu dobrotniku smo dolžni prej pomagati kot komu, ki je z nami povezan z nadnaravno vezjo.

Prej smo dolžni pomagati tistim, ki so v večji potrebi. Potrebe so lahko skrajna dušna potreba ali skrajna telesna potreba. V prvem primeru umirajoči težki grešnik ali nekrščen otrok v smrt-

ni nevarnosti, v drugem primeru od gladu umirajoči ali težko ranjeni. V poštev pridejo tudi skrajna duhovna potreba, npr. človek, ki zaradi splošne neizobraženosti ne more živeti človeka vrednega življenja; velika telesna potreba; navadna dušna potreba, npr. potreba po rednem verouku; velika duhovna potreba, navadna telesna potreba ali navadna duhovna potreba.

To je vrstni red, po katerem se ravnamo pri izkazovanju ljubezni.

Če istočasno ne moremo skazati ljubezni sebi in bližnjemu v isti potrebi, smo jo dolžni iskazati sebi, npr. če sem v smrtnem grehu, sem se najprej dolžan potruditi za svoje spreobrnjenje.

Če istočasno ne moremo skazati ljubezen sebi in bližnjemu v različnih potrebah, se je treba ravnati po naslednjih približnih načelih. V skrajnih dušnih potrebah bližnjega sem dolžan pomagati, čeprav bi zanemarił kako nižjo lastno potrebo; dušne potrebe bližnjega so navadno pred lastnimi telesnimi. Višja potreba bližnjega je navadno pred mojo nižjo potrebo.

Bližnjemu sem dolžan pomagati v skrajni dušni potrebi tudi tedaj, če bi to od mene zahtevalo največje težave.

Sovražniku moramo priznati njegove dobrine in mu želiti vse

dobro, nismo pa sovražniku dolžni izkazovati izrednih znamenj ljubezni, temveč navadna znamenja ljubezni, kot so npr. pozdraviti in odzdraviti in v nesreči priskočiti na pomoč.

Z namenom, da bližnjega opozorimo na krivico, ki nam jo je storil, ali da pokažemo svojo prizadetost ali da ga nagnemo k popoljšanju, bi smeli za nekaj časa

sovražniku odreči tudi navadna znamenja ljubezni. Pri tem pa se moramo varovati vsakega sovražstva in maščevalnosti.

Pri vsem ravnanju pa se moramo ozirati na okoliščine in delati po krščanski modrosti in se posvetovati s treznimi ljudmi, zlasti z duhovnim vodnikom.

Prirejeno po
dr. Štefanu Steinerju

Jezus je šel pred pekel

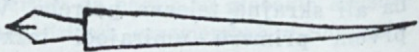
Kjer so v naši družbi pozabili na Boga, se je razširil tudi molk o rajnih. Tako pač mora biti, saj za rajne ne moremo ničesar več storiti. Če jih ne izročamo Bogu, lahko ohranjamo le hvaležen in časten spomin. Brez Boga nimamo več upanja zanje. Brez Boga tudi za nas ni upanja, ki bi seglo dlje od naše smrti.

Zdi pa se, da človeštvo že od nekdaj ni preneslo predstave, da je s smrtjo vsega konec. Prejšnji rodovi so uporabljali podobe o kraljestvu ali deželi mrtvih. S tem niso hoteli reči, da razumejo, kaj je onstran smrti, ampak so se branili proti temu, da bi mislili na mrtve kot na povsem dokončno izbrisane. Morda imajo mrtvi v tem mraku brez življenja vendarle še svoja imena; morda vendarle je nekakšno čakanje na osvoboditev izpod oblasti smrti. Mrtvi naj bi ne bili od živih povsem in za vedno odpisani.

O Jezusu izpovedujemo vero, da je stopil do dna ne le v naše človeško življenje, marveč tudi v našo človeško smrt. Šel je po naši poti prav do dna navzdol v nemi molk mrtvih. Delil je njihovo oddaljenost od dežele živih in od Boga življenja. Ne razumemo, kaj smo s tem povedali. In vendar izpovedujemo, da gre Bog v učlovečenju svojega Sina z nami tudi v kraljestvo smrti.

Mrtvih ne prepusti njihovi usodi, marveč gre k njim. Sin naj smrti odvzame njeno moč in popelje mrtve k Očetu, v čigar roki so ostali nepozabno zapisani. Ne smemo pozabiti, da se je Sin najprej sam podvrget oblasti smrti, da bi dosegel mrtve in postal njihov brat.

Dieter Emeis

Sveto pismo - moj vsakdan

KAKO NAJ DANES BEREMO SVETO PISMO?

4. Pri branju Svetega pisma si moramo zapomniti vodilno misel

Gotovo ni mogoče vsega prebrane obdržati v spominu. To tudi potrebno ni, pač pa mora prebrano zdaj učinkovati. Prebrani odlomek mora zdaj vplivati na naše odločitve in življenje. Vplivalo pa bo, če bo živelo z nami, zato si moramo vsaj osrednjo, vodilno misel prebranega odlomka zapomniti. Samo takrat bo ta misel vplivala na naše odločitve, če bo živel z nami, to se pravi, če si jo bomo zapomnili. „Kar ni naše, ni eno z nami in ker ni z nami, ne more na nas učinkovati. Če naj ima Sveto pismo vpliv na naše mišljenje, obnašanje in življenje, mora živeti z nami, živi pa samo, če ga res poznamo,“ pravi sv. Hieronim. Ker pa beremo Sveto pismo z namenom, da bi nas duhovno obogatilo, moramo njegovo vodilno misel tako osvojiti, da bo živel z nami in trajno vplivala na naše življenjske odločitve.

Ljudje se odločamo pod določnimi vplivi. Tem vplivom pravimo življenjska načela. Vsak jih ima, naj se jih zaveda ali ne. V skladu z njimi se odloča in hkrati razlikuje od drugih. Če pa po branju Svetega pisma postanejo prav svetopisemske resnice naša

življenjska načela, potem naenkrat živimo drugače, bolj pristno človeško, bolj duhovno, bolj Bogu všečno. V njih se odraža božji pogled na življenje in ker je Bog stvarnik življenja, živimo najbolj polno življenje, če so svetopisemske resnice vodilo našega življenja.

5. Prebrano moramo uresničiti v življenju

Božjega zaklada ne smemo zadrževati v sebi. Z njim moramo spremeniti sebe in spremeniti okolje okrog sebe. Prva beseda, ki jo je Jezus povedal, ko je začel učiti v javnosti, je bila: „Spreobrnite se!“ (Mr 1, 15). Tako mora biti tudi prvi sad branja Svetega pisma spreobrnjenje srca in novo življenje. Medtem ko se znanstveno proučevanje Svetega pisma začne in konča z raziskovanjem, pojasnjevanjem in dokazovanjem, se duhovno branje Svetega pisma začne in konča s klicem k spreobrnjenju. Pravemu bralcu Svetega pisma mora zaradi pogovarjanja z Bogom zažareti obličje, kakor je Mojzesu žarela koža njegovega obličja zaradi pogovora z Bogom (prim. 2 Mz 34, 29). Postati mora nov človek. Potem ko se je seznanil z božjo modrostjo, ga ta zavezuje, da jo v življenju uresničuje. Ni dovolj samo pričanje, potrebna so dela. Jezus pravi rojakom: „Obrodite vendar

vreden sad spreobrnjenja!“ (Mt 3, 8). To velja tudi bralcem Svetega pisma. Njihovo drugačno življenje spričuje, da so se v njem res srečali z Bogom.

6. Brati ga moramo s Cerkvijo

Jezus je svoj nauk izročil apostolom in ti so ga začeli takoj po binkoštnih oznanjati. Vsi so bili „stanovitni v nauku apostolov“, pravijo za prve kristjane Apostolska dela (2, 42). Vsi so vedeli, da samo apostoli najbolj poznajo Kristusa in da je Kristus prav nje postavil za pričevalce evangelija. Kar je veljalo za prvo Cerkve, velja tudi za današnjo, saj je današnja prav tako Kristusova, kot je bila v apostolskih časih.

Samo Cerkev prav razlaga Sveto pismo. Z razlaganjem Svetega pisma osmišlja sebe. Vse njeno dogajanje je razlaganje Svetega pisma. Kaj bi bile nedelje in prazniki brez Svetega pisma? Bil bi navadni dnevi, zato se ne moremo bolje pripraviti na obhajanje nedelje in praznikov, kot če s Cerkvijo beremo Sveto pismo. To se ne dogaja samo tako, da ga pri bogoslužju pazljivo poslušamo in njegovo sporočilo povezujemo z vsakdanjim življenjem, temveč še bolj tako, da se na poslušanje božje besede že doma pripravimo. Čisto drugače bomo doživljali besedno bogoslužje, če bomo ustrezne odlomke že prej sami doma prebrali. Takrat bo besedno bogoslužje gradilo na znanem, zato bo

bolj razumljivo, bolj vabljivo in učinkovito. Lahko pa ga dopolnimo tako, da doma še sami preberemo, kar smo slišali v cerkvi in s tem poglobimo njegovo vsebino, da bo res veselo sporočilo. To bo naredilo nedeljo zares Gospodov dan. Tedaj se bo res razlikovala od drugih dni. V sivino vsakdanjega življenja bo posijala luč, ki bo mračen dan spremenila v lep sončen dan. Nedelja se mora razlikovati od drugih dni in prav branje oziroma poslušanje božje besede to res naredi.

Za poglobljeno obhajanje nedelj in praznikov drugega bogoslužnega kroga imamo zdaj na voljo knjigo MARKO — novozavezna berila v letu B, Nadškofijski ordinariat v Ljubljani 1987. Knjiga ni namenjena samo duhovnikom, da bi lažje sestavili nagovor, homilijo, temveč vsem, ki jih žlja po božji besedi in vedo, da dobivajo prav pri maši najmočnejši zalogaj duhovne hrane za življenje čez teden. Knjiga je tako sestavljena, da nas praktično pouči, kako brati in premišljevati Sveto pismo, organizirati svetopisemski krožek ali pogovor.

Evangeljski odlomek moramo najprej pazljivo prebrati. Nato ga moramo predstaviti v naš čas. To stori razlaga. Brez nje je in ostaja Sveto pismo vse preveč tuje. Če sem na začetku dejal, da je Jezus naročil učencem, ko jih je poslal v misijonsko prakso, naj spetoma nikogar ne pozdravljajo, je to dejal zato, ker pozdrav pri Ju-

dih ni bila samo beseda ali odklamanje z glavo, temveč izmenjava vseh novic, ki so se nabrale, odkar sta se dva zadnjikrat videla. Jezus jih ne uči nelepega vedenja, temveč svari, naj po nepotrebnem ne tratijo časa, temveč oznanjajo božje kraljestvo. Tako samo razlaga naredi svetopisemsko besedilo razumljivo. Utrinki pa kažejo, kako neizčrpna zakladnica življenjske modrosti je Sveto pismo. Ker Sveti Duh navdihuje vsakega bralca, se morejo prebujati novi utrinki, ki porajajo ploden pogovor in duhovno rast.

Tako lahko duhovno obogatimo vsak čas svojega življenja, posebno še praznike. Kako pogobljeno bi obhajali božič, če bi s Cerkvijo v adventu brali evangelij Jezusovega otroštva, in kako vesela bi bila velika noč, če bi s Cerkvijo v postu brali evangelij Jezusovega trpljenja! Praznik bi okronal vse pričakovanje. Mar ni Jezusovo rojstvo veselo oznanilo (prim. Lk 2, 10) in vest o Jezusovem vstajenju osrednja resnica

Za vse, ki se posvečajo pastoralni skrbi beguncev in doseljencev ter jih gmotno podpirajo.

Slovenski: Da bi mladina v Kristusu našla neizčrpni vir lepote in moči.

evangelija? Če nam prazniki nič ne povedo, smo tega krivi sami. Gotovo je nekaj resnice v pregovoru „Kdor praznik zapusti, praznik njega zapusti“.

Ni pa samo nedelja Gospodov dan. Vsak dan nam je podarjen dan, zato bi moralo biti Sveto pismo, ki nas prav to uči, naš vsakdan. Vsak dan bi ga kristjan moral jemati v roke, da bi po branju Svetega pisma spoznal, kakšen naj bi bil po božji volji njegov dan. Božje volje pa ne pozna, kdor ne pozna Svetega pisma, kajti „ne pozna Kristusa, kdor ne pozna Svetega pisma,“ je dejal sv. Hieronim.

Debeljakova črna maša v Sloveniji

6. julija so v prostorih Društva slovenskih pisateljev na tiskovni konferenci predstavili ponatis (reprint izdajo) Velike črne maše za pobite Slovence dr. Tineta Debeljaka z opremo akademske slikarke Bare Remec, ki je izšla v Buenos Airesu leta 1949. Knjigo je izdala založba Karantanija, ki jo vodi David Tasič. Spremno besedo je napisal Marko Jenšterle. Po uvodnih besedah Tasiča,

Jenšterla in Irene Mislej je pisatelj Jože Snój prebral pismo, ki ga je iz Argentine poslal pesnikov sin Tine Debeljak ml. Knjiga je bila na voljo ob žalni slovesnosti v Kočevskem Rogu 8. julija. V kratkem bo h knjigi izšla študija, ki jo pripravljajo dr. Taras Kermauner (o umetniški vrednosti dela), dr. Irene Mislej (o vrednosti likovne opreme) in Jenšterle (o začetkih slovenske zdomske literature).

Bogoslužna znamenja pri sveti maši

OLTAR

V krščanski cerkvi je bil oltar vedno miza. Včasih pa je oltarni, mizni nastavek pritegnil naše vso pozornost, da so verniki predvsem to oltarno nadgradnjo imenovali oltar in so skoraj pozabili, da je oltar miza in da prav tej mizi, ne oltarnemu nastavku, velja spoštovanje in češčenje.

Oltar je vreden spoštovanja in češčenja iz dveh vzrokov. Najprej zaradi tega, ker je spomin na tisto mizo, pri kateri je Jezus opravil zadnjo večerjo in ob kateri so apostoli prejeli prvo obhajilo in po Jezusovih besedah: To delajte v moj spomin, postali tudi mašniki; najbolj pa zato, ker nam oltar pomeni Jezusa. Danes, ko v novih cerkvah ni več oltarnih nastavkov, je oltar, to je miza, zopet prišel do polne veljave in je postal duhovno središče cerkve.

Zato mašnik v začetku maše počasti oltar najprej in sicer z globokim priklonom, ne samo s priklonom glave. Globok priklon je namreč včasih pomenil celo več kot poklek, čeprav našemu občutju velja za najvišjo počastitev poklek in nam globok priklon pomeni nekoliko manj. Danes poklekamo samo pred svetim Rešnjim telesom.

Ker nam oltar pomeni Kristusa, naj bi bil središče cerkvenega občestva, čeprav ne geometrijsko,

vsekakor pa središče vsega dogajanja pri sveti daritvi. Ni toliko važno, ali je oltar preprosta lesena miza, miza iz kamna, kovine ali drugih snovi, važno je, da nam kristjanom in vernikom pomeni tisto središče, okrog katerega se nedeljo za nedeljo zbiramo, da skupno s Kristusom darujemo najsvetejšo daritev.

Mašnik poleg tega, da se oltarju globoko prikloni, pokaže, da nam oltar pomeni Kristusa, tudi s tem, da oltar poljubi. Poljub oltarja je vidno znamenje tistega, kar moramo vsi imeti v srcu: Prišli smo v goste h Kristusu in duhovnik kot predstavnik ljudstva ljubljenega gostitelja Jezusa poljubi. Ta poljub pomeni željo, hrepene nje po najtesnejšem stiku z njim, svojim Odrešenikom in prijateljem.

Tak bratovski poljub ima prastaro izročilo. Najdemo ga že pri očakih in se nadaljuje v družbi Jezusa in apostolov — ne samo Judežev poljub — v vzhodnih deželah pa je udomačen tudi med politiki in ob raznih prijateljskih srečanjih.

V prejšnjem mašnem obredu je bil poljub oltarja pred vsakim pozdravom Gospod z vami, zdaj tega ni več, da se znamenja ne bi preveč kopičila, postala vsakdanja in bi nazadnje pozabili na njihov pomen.

Lojze Kozar

Odgovori na vprašanja otrok

KAJ SPRAŠUJEJO OTROCI

Otroška vprašanja lahko vzniknejo na zelo različne načine, odvisno od povoda. Vedno znova se v različnih oblikah javljajo predvsem tri vprašanja:

1. Vprašanje od kod otrok:
„Mamica, od kod pa pridejo dojenčki?“
2. Vprašanje o rojstvu:
„Mamica, kako pa pride dojenček iz trebuha?“
3. Vprašanje o spočetju:
„Mamica, kako pa pridejo otroci v trebuh?“

OD KOD OTROK

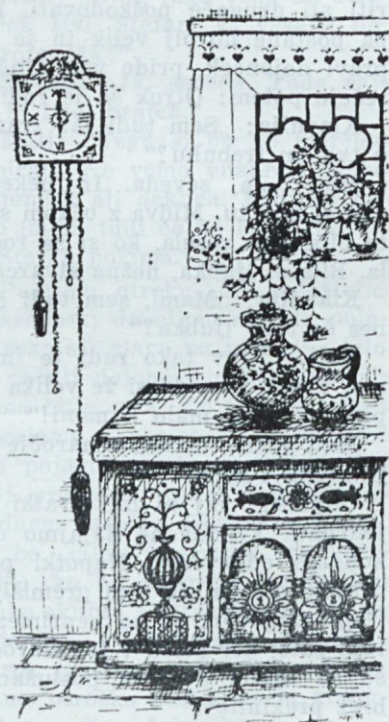
Če se držimo načela „resnice“, izločimo najprej „pravljice“. Štor klje, ki je pri nas tako ali tako že skoraj izumrla, ne moremo napraviti odgovorne za mnoge otroke. To čuti že najmlajši otrok. „Sodobna“ pravljica, po kateri naj bi otroke kupili v trgovini ali bolnišnici, je sicer bolj verodostojna, saj so otroci vajeni, da se dá za denar kupiti in doseči skoraj vse, vendar našemu namenu ne služi.

Izraz „pod maternim srcem“ je za nas sicer resničen, ni pa za otroke, ker zadeve ne „pojasni“, marveč jo „poveliča“. Poleg tega lahko otroka tudi zavede. Tako je neki otrok dejal: „Sedaj pa vem, zakaj imaš tako velike prsi. Goto-

vo je v njih dojenček.“ Nato se vključi še domišljija: „Kako pride otrok ven? Mora mati povračati? Ali pa ji odprejo trebuh?“

Mamica: „Od nikoder te nisva prinesla. V mojem trebuhu si zrasel.“

Kar še dodamo, je odvisno od otrokovih vprašanj, njegovega predznanja, iz poteka pogovora. Ko povemo to „jedro“, so vsi „o-

Slovenski kmečki mo'v

vitki“ dobri. Situacija: V soseski so dobili dojenčka. Petletni Klavdiji so to povedali sosedovi otroci in sedaj sprašuje mater.

Klavdija: „Čuj, mami, od kod pa ga je dobila?“

Mati: „Iz svojega trebuha.“

Klavdija: „Kako... iz svojega trebuha?“

Mati: „Ja, veš, vsi dojenčki zrastejo v trebuhu svojih mamic.“

Klavdija: „To je pa čudno.“

Mati: „Sploh ni tako čudno, ampak celo zelo lepo. Kajti v materinem trebuhu je dojenčku toplo in mehko. Nihče ga ne more udariti ali drugače poškodovati. Ko pa postane dovolj velik in je že pravi dojenček, pride ven. Ljudje rečejo potem: Otrok se je rodil.“

Klavdija: „Sem tudi jaz zrasla v tvojem trebuhu?“

Mati: „Ja, seveda. In nekega dne si bila tu. Midva z očkom sva te bila zelo vesela, ko si se rodila. Bila si ljubka, nežna stvarca.“

Klavdija: „Mami, sem tudi danes še tako ljubka?“

Bati: „Prav tako radi te imamo. Veseli nas, da si že velika in pridna. Pridi malo k meni!“

Mati vzame otroka v naročje in je nežna z njim.

Odgovori naj bi bili kratki in jedrnat. Vendar ne dajajmo dokončnih odgovorov. Napotki pripravijo otroka, da sam premišlja. Dolgi odgovori pa so neprimerni tudi zato, ker otrok v tej starosti še ne zmore dolgega poslušanja brez prekinitve.

Naravne situacije so lahko ved-

no izhodišče za pogovor. Nosečnost in rojstvo v sosesčini sta zelo ustrezna za razgovor o vprašanju od kod otrok.

V tem pogovoru je pomembno, da mati predstavi tudi odraščanje kot nekaj lepega in otroku potrdi, da ga ima še vedno rada. Otroci hočejo to vedno znova slišati od svojih staršev.

Še lepše je seveda, če otroka pričakujejo v domači družini. V prvih mesecih se o tem še ni treba pogovarjati, kajti sicer otroci lahko postanejo nepotrpežljivi in jim je čakanje predolgo.

Situacija: Mati je pripovedovala otrokom, da bodo kmalu dobili bratca ali sestrico. Nekega dne jo štiriletni Samo vpraša:

Samo: „Čuj, mami, kdaj boš pa kupila novega bratca?“

Mati: „Bratca ali sestrice ni mogoče kupiti. Kako si pa prišel na to misel?“

Samo: „Franček mi je pripovedoval. Rekel je, da majhne otroke kupijo v trgovini.“

Mati: „To ne drži. Franček tega ne ve. Majhnih otrok ni mogoče kupiti, pač pa zrastejo v trebuhu mamic.“

Samo: „Kako, je sedaj tudi v tvojem trebuhu dojenček?“

Mati: „Ja, moj fant.“

Samo: „Zakaj pa raste v tvojem trebuhu?“

Mati: „Otročički so sprva čisto majhni. Ne morejo sami jesti in piti in tudi ne dihati. Zato morajo ostati tako dolgo v mamičinem

trebuhu, dokler tega sami ne zmorejo.“

Samo: „Traja to dolgo?“

Mati: „Ja, zelo dolgo, skoraj celo leto. Če začne rasti otrok v trebuhu za božič, raste celo zimo, ko sneži, in še spomladi, ko vzevijo rože. Raste še poleti, ko se hodimo kopat, in je dovolj velik šele jeseni, ko so jabolka zrela. Tako dolgo mora žena čakati. Devet mesecev.“

Samo: „Joj, to je pa res dolgo.“

Pravi trenutek, da nadaljuje mo pogovor, je takrat, ko materin trebuh vidno zraste in ko ona čuti, da se otrok že giba v njenem telesu. Ko govori o tem, kako majhen je otrok po spočetju, lahko to ponazori tako, da na list papirja s svinčnikom nariše piko („tako majhen kot pičica“).

Situacija: Petletni Štefan ve, da mati pričakuje dojenčka. Postane pozoren na njen telesni obseg.

Štefan: „Mamica, sedaj imaš tako velik trebuh. Nikdar še nisi bila tako debela.“

Mati: „Kaj misliš, zakaj je tako?“

Štefan: „Morda si preveč jedla.“

Mati: „Ne, to ni zaradi tega. Saj sem ti pripovedovala, da bomo kmalu dobili bratca ali sestrico.“

Štefan: „Ali imaš zaradi tega tako debel trebuh?“

Mati: „Veš, s tem je tako: ko začne otroček rasti v materinem trebuhu, sprva tega nihče ne opazi. Kajti takrat je zelo majhen,

tako majhen kot pičica. Otrok pa raste in raste in postaja vedno večji. Potrebuje veliko prostora, zato postaja tudi trebuh vedno večji. Po velikem trebuhu sedaj lahko vsak sklepa, da je dojenček v njem.“

Štefan: „Kaj pa počne dojenček v tvojem trebuhu?“

Mati: „Veliko spi. Toda včasih je tudi buden. Tedaj brca s svojimi ročicami in nožicami. Pridi, položi svojo roko na moj trebuh.“

Štefan: „Ja, ravno sedaj je brenil. Prav čutil sem.“

Mati: „Glej, tako vem, da otroček živi. Štefan, se veseliš novorojenčka?“

Štefan: „Ja, seveda. Toda rajši bi imel bratca.“

Mati: „Tega si pa ne moremo izbirati. Ne vemo vnaprej, če bo dojenček ali deklica. Radi ga bomo imeli, tudi če ne bo deček.“

Štefan pokima.

Pustimo otroku, da sodoživlja nosečnost; dovolimo mu, da položi roko ali glavo na materino telo in začuti dojenčkovo brcanje oziroma bitje srca. Pri tem ga lahko vzgajamo k obzirnosti s tem, da mu pojasnimo, da mora biti odslej previden, kadar sedi v materinem naročju. Govorimo o tem, da bo „lahko“ pomagal (ne „moral“), ko bo dojenček tu. Zvečer lahko skupaj z otrokom molimo za dojenčka v materinem trebuhu. Otroku lahko pomaga, ko pripravljamo otroško posteljico in gremo nakupovat za dojenčka.

Če otroka na ta način priprav-

ljamo na dojenčkov prihod, se ga veseli. Izogibamo pa se vsega, kar bi moglo že pred rojstvom v otroku vzbujati ljubosumnost na družinski prirastek. Tako na primer ni prav, če mu grozimo, da ne bo smel več tako „razgrajati“, ko bo dojenček v hiši. Pri osvetljevanju posameznosti se v otroku pogosto porodijo mnoga vprašanja. Nekateri otroci hočejo vedeti več posameznosti, drugi manj.

Situacija: Mati pričakuje otroka. Otroci to vedo. Mati jim priporoča o tem. Šestletni Janezek vpraša:

Janezek: „Mamica, včeraj si mi pripovedovala, da dojenček v tvojem trebuhu še ne more jesti.“

Mati: „Ja, to drži.“

Janez: „Kako pa lahko raste, če ničesar ne je?“

Mati: „Jaz ga hranim, ko jem in diham. Po moji krvi dobi vse, kar potrebuje za rast.“

Janezek: „Kako pa to delaš?“

Mati: „To gre samo od sebe. V trebuhu je speljana cevka od mene do dojenčka. Po njej teče kri. Konča pa se natančno sredi dojenčkovega trebuha. To mesto lahko kasneje vidimo pri vsakem človeku.“

Janezek: „Je to popek?“

Mati: „Pravilno. In cevčica, ki se v njem konča, se zato imenuje popkovina.“

Janezek: „Sem tudi jaz imel popkovino?“

Mati: „Seveda.“

Janezek: „Kdo pa jo je potem odstranil?“

Mati: „Ko si se rodil, je nisi več potreboval, ker si lahko sam jedel in pil. Zato jo je zdravnik takoj po rojstvu odrezal.“

Janezek: „Je to bolelo?“

Mati: „Ne, mamica in otročiček tega ne čutita. Ostanek popkovine se posuši in odpade. Ostane le popek.“

Janezek: „Očka je nekoč dejal, da je to gumb za zvonec. Včasih je že „pozvonil“ nanj.“

Mati: „Ja, očka se rad šali.“

Zdravi, prebujeni otroci sprašujejo mnogo podrobnosti — na vseh področjih. Če jim starši potrpežljivo odgovarjajo in se jim ne prestando ne mudi, jim pomagajo, da se znajdejo v velikem svetu. Starši, ki priznajo in duhovito odgovarjajo, vzpodbujajo svoje otroke, da sprašujejo dalje in ustvarjajo ozračje zaupanja, ki je potrebno prav na spolnem področju, če naj kasneje (v puberteti) pogovor nadaljujejo.

Nadaljnji pogovor v tej zvezi bi lahko potekal takole:

Situacija: Noseča mati je pripovedovala svojim otrokom o dojenčku v njenem trebuhu. Petletna Klavdija vpraša: „Mamica, ali pade dojenčku kaj na glavo, ko ti ješ?“

Mati: „Ne, Klavdija, to ni moč. Vsaka ženska ima v trebuhu votlino, ki je samo za dojenčka. V njej raste. Ta votlina se imenuje maternica.“

Klavdija: „Tako? In sedaj je v njej dojenček?“

Mati: „Ja, Klavdija. V njej ostane ves čas, dokler se ne rodi.“

Klavdija: „Imam tudi jaz takšno votlino v svojem trebuhu?“

Mati: „Ja. Vsaka deklica ima maternico, da bo nekoč lahko imela otroke. Imajo jo že čisto majhne deklice. Seveda pa v njej še ni dojenčka.“

Klavdija: „Zakaj pa ne?“

Mati: „Majhne deklice še ne morejo imeti otrok. Saj so še same otroci. Najprej morajo odrasti in se veliko učiti, preden lahko postanejo matere.“

Klavdija: „Ko bom velika, bom tudi jaz imela dojenčka.“

Mati: „To je lepo. Potem bom jaz babica tvojemu otroku.“

Klavdija: „Boš tudi ti kupila mojemu otroku toliko igračk, kolikor jih babica kupuje meni?“

Mati: „Seveda, mala mamica!“

Klavdija se smeje in zbeži.

Otroška vprašanja so sprva splošna, šele polagoma postajajo osebna. Ni prav, če nanje odgovarjamo zgolj stvarno, kakor priporočajo v nekaterih knjigah. Otroci lahko samo tedaj sprejme svojo spolnost, če ga odrasli sprejememo v njegovi spolni vlogi in če se lahko identificira (istoveti) s starši.

Dietmar Rost-Janko Bohak

NAŠE LUČI

Odgovori, Ciciban:
kaj je naša prva luč?

Naša prva luč je sonce:
z zlato roko svet odgrinja,
zlatih ciljev nas spominja.

Sonce je zašlo za goro;
odgovori, Ciciban:
kaj je naša druga luč?

Naša druga luč je mesec:
daleč smo se zanočili,
v mesečini prav hodili.

Sonce je zašlo za goro,
mesec je odšel za soncem;
odgovori, Ciciban:
kaj je naša tretja luč?

Naša tretja luč je ogenj:
gospodarja, vso družino

zabil v svojo je svetlino.

Sonce je zašlo za goro,
mesec je odšel za soncem,
ogenj v hiši je ugasnil;
odgovori, Ciciban:
kaj nam je četrta luč?

Luč četrta je beseda:
jasna hodi med narodi,
dušo k duši tajno vodi.

Sonce je zašlo za goro,
mesec je odšel za soncem,
ogenj v hiši je ugasnil,
sam ostal si brez besede;
odgovori, Ciciban:
kaj je naša zadnja luč?

Naša zadnja luč je duh:
vse je mračno, duh nam seva,
k Bogu pota razodeva.

Oton Župančič

Odpusti mi, Nataša!

Nenadna smrt v Elizovu

V avgustu 1969 me je nekega petka Nikiforov poklical na akademiji. Ko sem prišel k telefonu, mi je rekel: „Kurdakov, hočem, da prideš sem popoldne ob petih.“ Iz načina njegovega govorjenja sem ugotovil, da bomo končno dobili veliko priložnost in se lahko izkazali ter enkrat za vselej popravili tisto poniževalno prvo srečanje z osovraženimi verniki.

Po pouku sem se z avtobusom odpeljal v mesto in na glavno policijsko postajo. Nikiforov me je čakal v svoji pisarni. Ogledoval si je velik načrt mesta na steni. „O, Kurdakov,“ je rekel, „kar vstopi!“ Potem je, tako kot vedno, takoj prešel na posel.

„Kurdakov, ravnokar sem dobil sporočilo, da verniki načrtujejo tajni krstni obred za naslednjo nedeljo,“ je rekel in pokazal točko na zemljevidu. Šel sem bliže in videl, da je kaza na majhno naselje. Elizovo, ob vznožju hribov, približno 20 kilometrov severno od Petropavlovska, v bližini reke Avača.

„So si pa izbrali lep kraj,“ sem vzkliknil.

„Da,“ je rekel, „zelo je gozdnat in po njihovo je to idealno mesto.“

Strinjal sem se. Reka Avača izvira kot majhen potok visoko v gorskem grebenu polotoka in postaja vse večja, ko teče navzdol. V Elizovu je široka skoraj šestdeset metrov, vendar še vedno plitva. Od tam se izteka v Pacifiški ocean in ustvarja zaliv, ob katerem stoji mesto Petropavlovsk.

Nikiforov mi je kar sam od sebe pripovedoval o vernikih. „To ni prvič, da uporabljajo ta kraj,“ je rekel. „Postajajo neprevidni. Nekoč so imeli tam tajni krstni obred, vendar so naši obveščevalci izvedeli za to šele takrat, ko je bil obred že v teku. Ko smo prišli tja, so že odšli. Po navadi so ti ljudje precej bistri in nikoli ne gredo dvakrat na isto mesto. Po sporočilu našega obveščevalca pa gredo tokrat zopet tja. Ta kraj je res idealen, zato ga bodo ponovno uporabili.“

In potem je še z zloveščim nasmehom dodal: „Prvič smo prišli prepozno, tokrat pa ne bomo zamudili.“

Vedel sem, da od mene pričaku-

je izpolnitev svoje obljube. „Ob kateri uri se bo začelo?“ sem vprašal.

„V nedeljo popoldne ob štirih.“

Zanimalo me je, od kod ima tako točne informacije. Predvideval pa sem, da jih lahko dobiva edino od vohunov med verniki samimi.

„Kurdakov“ je rekel, „hočem, da si s svojo skupino tam v nedeljo ob devetih zjutraj. Verniki vas ne smejo videti, kako prihajate, zato morate priti tja pred njimi.“

„Da, tovariš,“ sem vznemirjeno vzkliknil in se v mislih že veselil tega lepega nedeljskega izleta. Vrnil sem se v šolo, se povezal s svojimi možmi, jim povedal, kdaj se točno dobimo na policijski postaji in jim naročil, naj s seboj vzamejo kitare. „Imeli bomo piknik,“ sem jim rekel, „in si napravili lep dan.“ Če že moramo biti tam, zakaj ne bi šli zgodaj in se malo zabavali?

V nedeljo ob osmih zjutraj se nas je zbralo dvanajst in Nikiforov nam je ukazal, naj primemo in privedemo vsakogar, ki ga ujamemo. Na policijski tovornjak smo naložili tri katle vodke in nekaj hrane. Aleksander Guljajev je prinesel svojo in mojo kitaro. Vkrkali smo se na kamion in se odpeljali iz Petropavlovskaja po cesti ki je držala na sever.

Med vožnjo sem vprašal Viktorja od kod zaloga vodke. „Oh, to je pa Nikiforovo darilo. Pripra-

vil nam ga je že, preden smo prišli na postajo.“

Pogledal sem v vrečo na tleh kabine in v njej našel kaviar. „No, stari ledenomrzli Niki pravzaprav ni tako slab,“ sem rekel.

Skoraj eno uro smo se vozili po vijugasti cesti, ki se je dvigala do vznožja hribov, in prišli do vasi Elizovo. Na ozki stranski cesti smo zavili v zaraščen, teman gozd. Kakšen čudovit, sončen in topel dan je bil! Pazljivo sem preveril na zemljevidu in ugotovil, da smo blizu reke Avača, ki se je vila skozi gozdnato pokrajino. Ustavili smo se v hladnem, zelenem gozdu in raztovorili vozilo. Viktorju sem naročil, naj avto dobro skrije v bližnjo grapo, da ga ne bi kdo opazil. S tovornjaka smo vzeli steklenice vodke, vrečo sendvičev in kaviar. Potem smo se napotili še globlje v gozd in izbrali prostor za piknik. Sedli smo in uživali. Aleksander je pričel uglašati kitaro, nekdo je odprl steklenice z vodko in kmalu je bil piknik v polnem razmahu.

Viktor je priropotal za nami preko hriba in poročal: „No, tam pa nihče nikoli ne bo našel tovarnjaka. Postavil sem ga v majhen jarek, ki je popolnoma skrit očem.“

„Krasno,“ sem odgovoril. „Na, popij in pojej kaj!“

V bistvu smo preživeli ves dan tako, da smo pili, jedli, peli, si pripovedovali šele in se zabavali. Sčasoma pa smo vsi postajali malo okajeni. Mislili smo na vse o-

stale kolege na akademiji. Tako redko so smeli oditi iz baze, mi pa smo prihajali in odhajali po mili volji.

Mislím, da sem spil malo preveč vodke in sem zadremal. Ko sem se prebudil, je bila ura četrta na štiri popoldne. Verniki bodo kmalu prišli na mesto. Hitro smo se morali zganiti. Praznično smo počivali, sedaj pa je čas, da gremo na delo. Ozrl sem se po ostalih in na žalost ugotovil, da jih je bila večina na pol pijanih. Nihče sicer ni bil mrtvo pijan, vsi pa so bili omotični in so se bučno ravsalí in pretepali.

„Hej, fantje,“ sem zavpil. „Priljavite se! Delo nas čaka. Vzemite gumijevke!“

„Kje pa so?“ je nekdo vprašal.

Nekdo drug je vzkliknil: „Pozabili smo jih. Ostale so v tovarnjaku.“

(Morali smo imeti gumijevke. Izdelane so bile na Češkoslovaškem, posebej za uporabo v sovjetski policiji. Znotraj so bile iz jekla, na zunanji strani pa iz močne gume, tako da so bile težke in izredno trde. Najbolj rahel dotik je bil lahko poguben. Bile so teleskopske; na ročaju so imele vzvod, ki je sprožil vzmet za podaljšek z gumo prevlečenega jekla še za eno dolžino. Pri delu v zaprtih prostorih smo uporabljali najkrajšo dolžino. Pri delu na prostem, tako kot danes, pa smo jih sprožili z vzvodom na največjo dolžino. Vsi, moji možje in jaz, smo postali zelo spretni pri uporabi teh

policijskih gumijevk tako v ozkih notranjščinah kot zunaj na prostem.

S tovarnjaka so prinesli gumijevke in jih razdelili. Potem smo se povzpeli na visok hrib in čez nekaj minut prispeli na eno od dveh točk, za kateri smo menili, da bi ju verniki lahko izbrali za kraj krščevanja. Pričeli smo z ogledovanjem.

„To mora biti tukaj,“ je zavpil Viktor. „Poglejte, kako je popolno.“ Bila je to ena najlepših naravnih lepot, kar sem jih kdajkoli videl. Travnata pokrajina se je v lahnem padcu spuščala do peščenega brega. Reka je bila na tistem mestu plitva še petnajst metrov od obale. Predel je bil odlično za varovan, na vseh straneh so ga skrivala drevesa in visoke skale. Težko je bil dostopen in nihče se ne bi mogel nepričakovano priplaziti do tja. Ti verniki! Neumni so, ker verujejo v Boga, ampak kraj za shode si pa znajo poiskati.

Raziskoval sem okolico še bolj natančno in opazil nevarnost. Ker je bila reka precej plitva, bi bilo kaj lahko za vernike, da bi poskušali pobegniti na drugi breg v gozd, ko bi se napad začel. Iz vojaškega šolanja sem vedel, da bi moral postaviti stražo na drugo stran reke in tako preprečiti možnost pobega. Za to nalogo sem določil Sergeja Kanonenka in Jurija Berestennikova.

„Če bi kdorkoli poskušal pobegniti tja,“ sem rekel, „mu to preprečita.“

„Ampak, Sergej,“ sta ugovarjala, „saj ne bo nikomur uspelo priti tako daleč, midva pa bova prikrajsana za akcijo. Nič se ne bova mogla zabavati.“

To me niti malo ni ganilo. Sploh pa je Kanonenko prerad uporabljal svoj nož in nisem želel, da bi jo kdo skupil do smrti. Važno je bilo predvsem preprečiti, da bi nam kdo ušel. Kanonenko in Jurij sta med glasnim pritoževanjem prebredla in preplavala reko.

Ostale može sem razporedil v polkrogu med grmovjem in drevesi visoko pod hribom, tako da bi ne glede na to, v katero smer bi verniki poskušali bežati, lahko vse zajeli. Vsak posameznik je bil popolnoma skrit pogledom. Danes bomo pa presenetili tiste vernike!

Potem ko je bila zaseda pripravljena, smo legli in čakali. Dva na nasprotni strani reke in deset na tej strani. Ni nam bilo treba dolgo čakati. Ob četrtna pet smo zaslišali glasove in pokanje suhih vej pod koraki skozi gozd za nami.

Kmalu so se koraki in tihi glasovi zelo približali in zagledali smo vrsto ljudi, osemnajst ali najmanj dvajset jih je prihajalo proti nam po ozki potki. Njihov vodja je bil mož, star kakih osemindeset let. Spotoma so se tiho pogovarjali. Nekaj vernikov je nosilo bela oblačila in domneval sem, da bodo ti najbrž krščeni. Presemetilo me je, ko sem videl toliko mladih ljudi med njimi.

Tiho smo čakali, da so se vsi

ustavili na rečnem obrežju. Ko so bili vsi zbrani, je eden od njih začel govoriti. Trudil sem se, da bi slišal, kaj govori, pa sem ujel le tu pa tam kakšen stavek. Niki-forov mi je povedal, da je njihov vodja Vasil Litovčenko iz Petropavlovskaja, mož, ki ga iščemo. Pomislil sem, kakšna ironija je to, da nosi enako ime kot Anatolij Litovčenko, eden mojih najboljših fantov. Še nekaj drugih vernikov je tudi bilo iz Petropavlovskaja, nekateri so bili iz bližnjega Elizova, štirje pa so prišli z bližnje kmetije, kolhoza, imenovanega Pogrančni (kolhoz = kolektivnoe hozjajstvo, kolektivno gospodarstvo — združeno gospodarstvo z mehaniziranim obdelovanjem zemlje, op. prev. —). Očitno si je parazitski Vasil pridobil somišljenike ne le v mestu, temveč tudi na deželi. Spoznal sem, kako hitro bi se ti ljudje, če bi jih pustili na miru, razmnožili in razširili svoje strupene nauke na vse strani.

Med skupino na bregu zbranih vernikov sem naštel sedem oseb, oblečenih v bela oblačila. Partija nam je ves čas ponavljala, da se mladi ne zanimajo za vero. To, kar sem videl na lastne oči sedaj in že prej ob drugih priložnostih, je temu nasprotovalo, mene pa skrbelo in v nekem smislu jezilo.

Potem ko je nekaj minut govoril in bral iz drobne knjižice, je Vasil Litovčenko začel prepevati, drugi pa za njim. Ponovno sem poskušal ujeti kakšno besedo, pa mi ni uspelo. Bilo je nekaj v zve-

zi z Bogom, to sem zagotovo vedel, saj sem to besedo največkrat slišal. Po pesmi se je Vasil napotil v vodo, sedem belo oblečenih vernikov pa mu je sledilo, dokler niso bili do pasu v vodi, kakšnih osem metrov od brega. Ostali

so stali na bregu in tiho prepevali. Sonce je toplo sijalo in v gozdu je bila tišina, slišati je bilo le cvrčanje čričkov. Iz ozadja sem slišal šumljanje vode. Ni sem si mogel kaj, da ne bi opazil lepote in miru tega prizora.

med nami v Argentini

Na mladinskem srečanju po mladinski maši v cerkvi Marije Pomagaj sta v nedeljo 1. julija govorili prof. Metka Mizerit in prof. Miriam Mehle o prvi pomoči.

Na sestanku ZSMŽ je v Slovenski hiši 4. julija govorila dr. Nataša Krečič o evropski pomladi.

Na 4. kulturnem večeru SKA je 7. julija govoril časnikar Tone Mizerit o bogastvu in revščini v Argentini.

Pri prazniku narodnostnih skupin v Bariločah od 6. do 9. julija so sodelovali Slovenci s „slovenskim štanatom“.

Mladinski organizaciji SDO in SFZ iz San Martina sta priredili v nedeljo 15. julija svoj 21. mladinski dan s celodnevniim sporedom: mladinsko mašo, športnim tekmovanjem, kulturnim sporedom in družabnim delom.

Občni zbor Mutuala Sloge je bil v nedeljo 15. julija v Slovenski hiši. Pred občnim zborom je bila v cerkvi Marije Pomagaj maša za člane ustanove, ki so umrli med lanskim in letošnjim občnim zborom.

O položaju v Sloveniji in drugod po svetu ter o Slovenskem dnevu v Clevelandu ob navzočnosti predsednika slovenske vlade Peterleta in zunanjega ministra Rupla je govoril dr. Marko Kremžar v Našem domu v San Justu v nedeljo 15. julija.

Na mladinskem srečanju v Pontevedri v soboto 21. in v nedeljo 23. julija je vodil pogovor o odnosih med fanti in dekleti salezijanski bogoslovac Toni Hvalica.

Na duhoniškem sestanku 25. julija je predaval dr. Mirko Gogala o dokumentu Argentinske škofovske konference „Pastoralne smernice za novo evangelizacijo“.

Dušnopastirski obisk rojakov v Rosariu: Delegat za slovensko dušno pastirstvo v Argentini prelat dr. Alojzij Starc je obiskal rojake v Rosariu 26. in 27. julija. V zavodu šolskih sester je 27. julija daroval sv. mašo za vse tamkajšnje žive in rajne rojake.

V Našem domu v San Justu je bila v soboto 28. julija članska večerja s pestrim programom ter sprejetjem novih članov.

Na mladinskem sestanku v Slomškovem domu je v nedeljo 29. julija predaval univ. prof. dr. Andrej Fink o referendumu o sprejetju nove ustave v buenosaireški provinci.

38-letnico društva Slovenska vas so rojaki v Lanusu praznovali v nedeljo 29. julija. Po dviganju zastav je vodil somaševanje prelat dr. Alojzij Starc; po kosilu je bila nogometna tekma in nato kulturni program: V službi Cerkve in naroda — ob 25-letnici smrti msgr. Janeza Hladnika; slavnostni govornik je bil dr. Andrej Fink; za sklep je bil družabni del.

Srednješolci 1. in 2. letnika so bili na taborjenju v Delti od petka 29. do nedelje 30. julija v spremstvu duhovnika Franceta Cukjati in skupine deklet in fantov, mladina iz San Justa pa je v soboto 29. julija obiskala hišo redovnic matere Terezije v Zárate. Spremljal jih je duhovnik Anton Bidovec.

Na sestanku Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši je 1. avgusta govorila dr. Katica Cukjati o dogajanjih v Sloveniji.

Na zveznem mladinskem sestanku v Slovenski hiši je v nedeljo 5. avgusta govorila Lučka Kralj Jerman o vprašanju splava.

Otroški dan so praznovali po vseh naših šolah in krajevnih središčih v nedeljo 5. avgusta.

XX. mladinski dan v Slomškovem domu je bil v nedeljo 12. avgusta.

Na julijskem sestanku Lige ženamat je govorila Tinca Fajfar o ytisih glede življenja v Severni Ameriki.

IZ SLOVENIJE

IZ KRONIKE CERKVE V SLOVENIJI

Sklepna prireditev „Srečanje v moji deželi“ je bila v soboto 7. julija v Dolenjskih Toplicah. Začela se je z mašo, ki jo je s 16 duhovniki daroval nadškof Šuštar. Slavnostni govornik je bil predsednik Skupščine RS dr. France Bučar. Misel obeh je izzvenela v željo Hiša slovenska — dom vseh rojakov.

Krst odraslih: V cerkvi Marijinega oznanjenja (pri frančiškanih) v Ljubljani je na binkoštni ponedeljek, 4. junija, 60 odraslih prejelo prvo obhajilo in birmo, 18 med njimi pa je bilo tudi krščenih. Delivec zakramentov je bil nadškof Šuštar. Priprave na prejem teh zakramentov je začel župnik p. Silvin Kranjc po novem letu; dvakrat po 2 uri tedensko. Med

KJE JE KAJ

LETO 57

SEPTEMBER 1990

SIMBOLIČNI POGREB DOMOBRANCEV IN OBISK MINISTRA DULARJA	Sporočilo življenja (Alojzij Šuštar, nadškof) Simbolični pogreb domobrancev v Kočevskem Rogu (J. Š.) Zahvala in prošnje (Alojzij Starc) Minister Dular med nami (J. Š.) Pozdrav in klic k sožitju (Jure Vombergar) Mrtvim čast - sprava z živimi (Janez Dular) V novo dobo... (Slovenski narodni odbor)	449 450 452 455 457 459 461 464
NOVOMAŠNIKOM SLOMŠEK	Služabniki sprave (Alojzij Šuštar, nadškof) Ob Slomšku odkriti tiste korenine, iz katerih rastemo (Franc Kramberger, škof)	465 467
POGOVORI	Pogovor z dr. M. Kremžarjem o našem slo- venstvu (Jože Škerbec) Pri akad. slikarki Bari Remec (M. Ahčin) Pogovor z baritonistom Markom Finkom (Jo- že Škerbec)	472 483 486
VEBER	Stoletnica rojstva Franceta Vebra (Vinko Brumen)	491
ZA NAŠE KRŠČANSKO ŽIVLJENJE	Red ljubezni do bližnjega (Štefan Steiner) . Jezus je šel pred pekel (Dieter Emeis) Kako naj danes beremo Sveto pismo? (Fran- ce Rozman) Oltar (Lojze Kozar)	493 494 495 498
ZA DRUŽINO	Odgovori na vprašanja naših otrok (Dietmar Rost)	499
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) ...	504
KRONIKA	Med nami v Argentini Iz kronike Cerkve v Sloveniji	508 509
POEZIJA	Pomladna pesem 1944 (Ivan Hribovšek) ... Zasuta usta (France Balantič) Naše luči (Oton Župančič) Stanko Janežič, Hvalnice 482, 485, 511, platnice	451 454 503

AÑO 57

SEPTIEMBRE 1990

Malo za šalo . . .

„Kakšen je mož, ki ima sicer prav, pa vendar popusti?“ vpraša profesorica srednješolke v razredu.

„Poročen.“

Sodnik: „Zakaj ste ob treh zjutraj vdrli v hišo?“

Obtoženi: „Mislil sem, da sem prišel v svojo hišo.“

Sodnik: „Zakaj ste pa potem zbežali skozi okno, ko je prišla gospodinja?“

Obtoženi: „Mislil sem, da je moja žena.“

Desetletna Nataša, katere oče je zdravnik, se zmeraj predstavi kot hčerka doktorja Kosa.

„To zveni preveč naduto,“ jo poučuje mama. „Če te kdo vpraša, kako ti je ime, povej preprosto, da si Nataša Kos.“

Nekaj dni zatem ustavi Natašo na cesti neka starejša gospa: „Ali nisi ti hčerka doktorja Kosa?“

Nataša pa odvrne: „Dolgo sem mislila tako, ampak mama pravi, da nisem.“

Neko podjetje objavi razpis za službo tajnice direktorja.

Oglašajo se kandidatkinja z odličnimi spričevali. „V eni minuti lahko fotografiram dvesto zlogov,“ poudari v pogovoru s predstavniki podjetja.

„Potem pa, žal, ne pridete v poštev,“ ji odvrnejo, „kajti naš direktor ne zna tako hitro misliti.“

Uvoženo iz Slovenije

Človek je največje bogastvo — vendar samo takrat, če je kaj vreden.

Ko mi že prisluškujete, povejte, kakšno srce imam.

Zakaj nimamo tudi zavode za zaščito pred spomeniki?

Nihče ni proti svobodi nasploh. Na splošno smo proti svobodi drugih.

Preveč strahu se lahko kaže tudi kot premalo svobode.

Če ima laž kratke noge, kako se ji potem posreči venomer iti v korak s časom?

Viš kombinacijo: legalizirana revščina in ilegalni milijonarji!

Ne hvalite se s programom. Danes ga ima vsak boljši pralnik.

Medtem ko nas etika uči, kaj vse se ne sme, nas uči življenje, kaj vse se more.

Če je vsak trenutek zgodovinski, kaj nam bo potem zgodovina. Dovolj bo koledar.

Trda roka ima za ozadje mehak naslanjač.

Poraba je velika, skupina porabnikov pa majhna.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1990: ★ 150.000.- in izdatki za pošto. drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovvena (dr. Luis Starc). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.